

โครงการจัดทำร่างกฎหมาย และประเมินผลกระทบ ของร่างกฎหมายเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์

 ETDA
Visit Our Website:
<https://www.eta.or.th/>

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
THAMMASAT UNIVERSITY

- เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)
- เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการตาม (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทยระยะ 6 ปี
- เพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์ได้รับการพัฒนาและใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์กับมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580)	ยุทธศาสตร์กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2563 - 2567	(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้าน ปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศไทย ระยะ 7 ปี (พ.ศ. 2564-2570)
ยุทธศาสตร์ที่ 2 – การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่ม ศักยภาพและความสามารถในการ แข่งขันของอุตสาหกรรม และบริการ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดิจิทัลของประเทศ ซึ่งมีกล ยุทธ์ที่จะพัฒนาและส่งเสริม การลงทุนและการใช้ประโยชน์ จากอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (IoT) และปัญญาประดิษฐ์ (AI)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 – การเตรียมความพร้อมของ ประเทศไทยในด้านสังคม จริยธรรม กฎหมาย และ กฎระเบียบสำหรับการ ประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์

อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)

ตามพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 มาตรา 5 (6)

- การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
ที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- การให้การสนับสนุนการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ

ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุน
นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

ร่างคู่มือการแบ่งปันข้อมูล

กฎหมายลำดับรองจำนวน 2 ฉบับ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายจำนวน 3 ฉบับ

- (ร่าง) ประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความเสี่ยงจากการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ.
- (ร่าง) ประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI Sandbox)

สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการส่งเสริมและ
สนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศของ
ปัญญาประดิษฐ์ ภายใต้บริบทของการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม

AI Sandbox

จัดทำศูนย์ทดสอบก่อนผลิตภัณท์ออก
สู่ตลาดเพื่อสร้างความเชื่อมั่น
และลดความเสี่ยงให้กับผู้บริโภค

Data Sharing

จัดทำแนวปฏิบัติในการแบ่งปัน
ข้อมูลให้มีจริยธรรมและถูกต้องตาม
กฎหมาย

AI Standardization

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐาน AI
ที่คำนึงถึงมาตรฐานสากลและเป็นไป
ด้วยความสมัครใจ โดยผู้ประกอบการจะ
ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

Impact Assessment

จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการ
ประเมินความเสี่ยง เพื่อสร้าง
ความน่าเชื่อถือโดยเฉพาะ AI ที่ต้องเฝ้า
ระวังอย่างเคร่งครัด

Contract Standard

ผู้ให้บริการมีข้อกำหนดและเงื่อนไขการ
ให้บริการตามที่คณะกรรมการกำหนด
และจัดให้มีการเผยแพร่ข้อกำหนด
ดังกล่าว

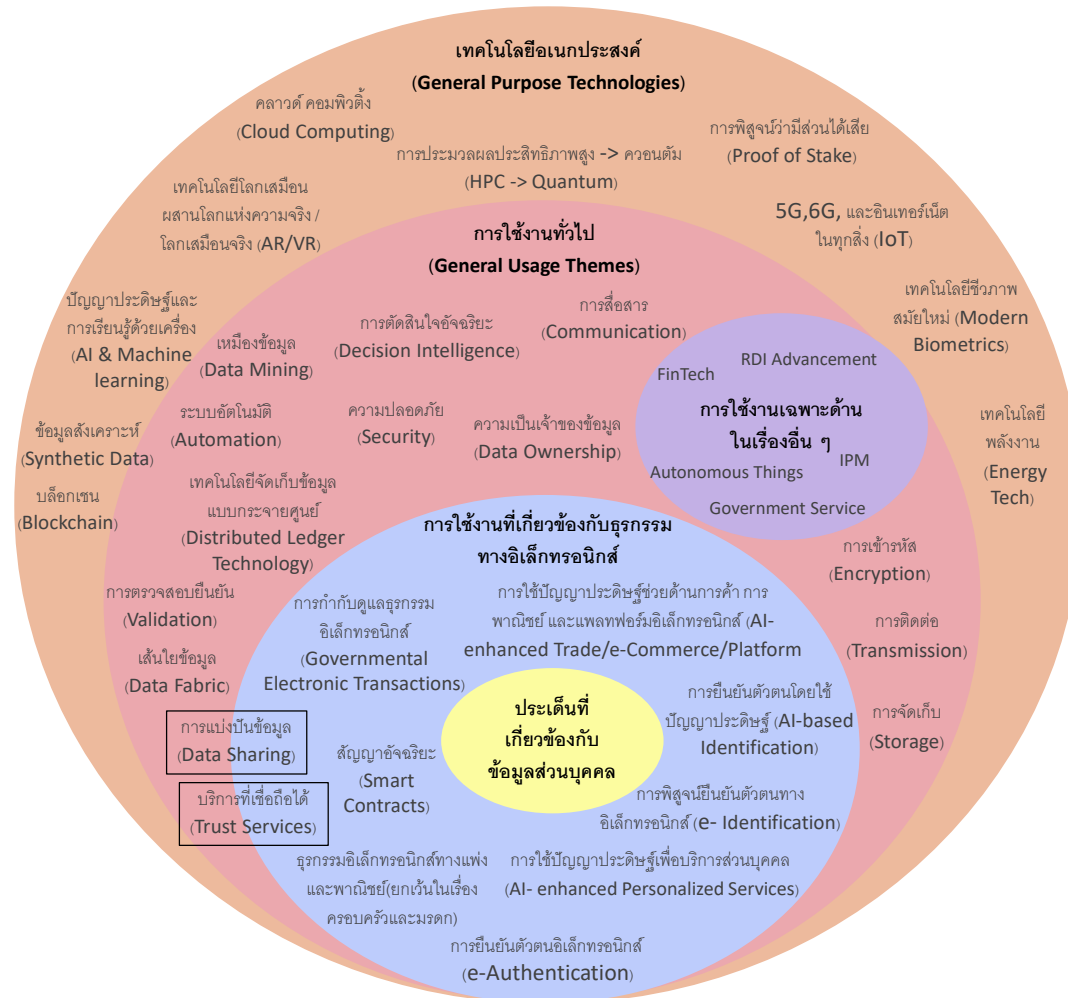
Fund

เพื่อเป็นทุนในการเยียวยา
ความเสียหายจากการใช้งาน AI
ที่ไม่อาจหาผู้รับผิดชอบได้

ผลการศึกษาต่างๆ ของโครงการ

ภาพรวมการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับยุคที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์

ที่มา: Baker & McKenzie (2022).

ภาพรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุคที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์

ที่มา: Baker & McKenzie (2022).

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

ภาพที่ ๓.๒๙ แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทยระยะ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)

การดำเนินงานใน
ระยะเวลาที่ 1
พ.ศ. 2565-2566

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

แนวทางดำเนินงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์	การดำเนินงาน		กลุ่มเป้าหมายใน ห่วงโซ่อุปทาน	ตัวอย่างแนวทางโครงการ	กิจกรรมหลัก	ผลลัพธ์สำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างผลกระทบ
	ระยะที่ ๑: ๒๕๖๕-๒๕๖๖	ระยะที่ ๒: ๒๕๖๗-๒๕๗๐				
ยุทธศาสตร์ที่ ๑: การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านสังคม จริยธรรม กฎหมาย และกฎระเบียบสำหรับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์						
๑.๑ พัฒนา ข้อกำหนด กฎหมาย มาตรฐาน และ นโยบายที่เกี่ยวข้อง กับ AI ของประเทศ	✓		กลุ่มผู้ใช้งาน AI ผู้ใช้งานภาครัฐกิจ ภาครัฐ และภาค ประชาชน	โครงการสร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ข้อมูลและจริยธรรมเพื่อการประยุกต์ใช้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI ELSI)	ศึกษาความเหมาะสมและแนวทางการขับเคลื่อน จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ในภาครัฐและภาคเอกชนของ ประเทศไทย และสื่อสารสร้างความตระหนักรู้ การ ประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบมีจริยธรรม เพื่อรองรับ การขับเคลื่อนสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต	• ผลการศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตามแนวทาง AI Ethics ของประเทศไทย ๑ ฉบับ • กลุ่มเป้าหมายได้รับการสร้างการตระหนักรู้ด้าน AI Ethics ผ่านการฝึกอบรมทักษะ ๔,๐๐๐ คน • แผนและแนวทางการปฏิบัติตามแนวทาง จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ของประเทศ ๑ ฉบับ • การนำร่องแนวทาง AI Ethics จำนวน ๓ หน่วยงาน
๑.๒ สื่อสารและ สร้างการรับรู้ด้าน จริยธรรม AI	✓		กลุ่มผู้ผลิต/ นักพัฒนาและผู้ ให้บริการ	โครงการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ กฎหมายด้านปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทย (AI LAWS)	(๑) การศึกษาและจัดเตรียมร่างกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้งาน เทคโนโลยี AI (๒) การเผยแพร่และจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และ (๓) การส่งเสริมจริยธรรมในการพัฒนาและประยุกต์ใช้งาน	• ประเทศไทยจะมีกฎหมาย ระเบียบ และ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้งาน เทคโนโลยี AI ไม่น้อยกว่า ๑ ฉบับ • ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้อง เฉลี่ยปีละ ๑ แสน ครั้ง-คน • มีผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มงานที่จะให้คำปรึกษา

ผลลัพธ์สำคัญที่จะ
นำไปสู่การสร้าง
ผลกระทบ คือ จะต้อง
มีกฎหมายเกี่ยวกับ
การพัฒนา AI ไม่น้อย
กว่า 1 ฉบับ

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

ตัวชี้วัด	คำอธิบายคำเป้าหมาย	ค่าพื้นฐาน	แนวทางการประเมินผล
ยุทธศาสตร์ที่ ๑			
๑.๑ ประชาชนไม่ต่ำกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน-ครั้ง เกิดความตระหนักทางด้าน AI	ประชาชนไม่ต่ำกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน-ครั้ง (นับซ้ำได้) เกิดความตระหนัก ความเชื่อมั่น ทางด้านสังคมและจริยธรรมในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ ภายใต้แนวปฏิบัติ กฎระเบียบและ ข้อบังคับที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล	สถิติการใช้บริการส่งเสริมการเรียนรู้จาก ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ประมาณ ๒๕๓,๐๐๐ คน (ดศ.) ทั้งนี้ ประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของการ สร้างการเรียนรู้ของ Digital Citizen จะ เป็นการสร้างความตระหนักและความ พร้อมทางด้านสังคมและจริยธรรม เกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	รวบรวมข้อมูลจำนวนประชาชน จาก การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง ความตระหนักด้านปัญญาประดิษฐ์ เช่น การอบรม Digital Literacy ผ่านศูนย์ ดิจิทัลชุมชน การพัฒนาพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้อง จากกระทรวง ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และมี หน่วยงานร่วม เช่น อว. ศธ. (สพฐ.) และ สพร.
๑.๒ กฎหมาย/ระเบียบ/ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ AI ถูกประกาศใช้งานไม่ต่ำกว่า ๑ ฉบับ	กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ ได้ถูก จัดทำและประกาศใช้งานไม่ต่ำกว่า ๑ ฉบับ	-	หมายเหตุ: ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มี กฎหมายด้านนี้มาก่อน โดยคณะทำงาน ขับเคลื่อนแผน AIฯ จะรวบรวมรายงาน การดำเนินงานในการจัดทำร่าง กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง กับปัญญาประดิษฐ์ จากกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์
แห่งชาติ มีเป้าหมายในการออกกฎหมายเกี่ยวกับ AI
ให้ถูกจัดทำและประกาศใช้งานไม่ต่ำกว่าจำนวน 1
ฉบับ

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

แนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์	การดำเนินงาน		กลุ่มเป้าหมายในห่วงโซ่อุปทาน	ตัวอย่างแนวทางโครงการ	กิจกรรมหลัก	ผลลัพธ์สำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างผลกระทบ
	ระยะที่ ๑: ๒๕๖๕-๒๕๖๖	ระยะที่ ๒: ๒๕๖๗-๒๕๗๐				
ยุทธศาสตร์ที่ ๒: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน						
๒.๑ สร้างเครือข่ายเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	✓		กลุ่มผู้ผลิต/นักพัฒนาและผู้ให้บริการ	โครงการสร้างเครือข่ายบริการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Service)	กิจกรรมที่ ๑: จัดให้มีเครือข่ายผู้ให้บริการเทคโนโลยีและวิศวกรรมด้าน AI • เครือข่ายและขับเคลื่อนการพัฒนาและประยุกต์ใช้แบบบูรณาการ อาทิ หน่วยบริหารจัดการด้าน Big Data และ AI • พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการวิเคราะห์ Big Data, แพลตฟอร์ม AI • พัฒนาพื้นที่ Sandbox	• ระบบบริหารและเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐที่มีประสิทธิภาพบนแพลตฟอร์มกลาง ๑ แพลตฟอร์ม /Data Catalog และชุดข้อมูลเปิด ๕๐ หน่วยงาน • แพลตฟอร์มบริการปัญญาประดิษฐ์ภาครัฐ (Government AI Service Platform) • เครือข่ายผู้ให้บริการวิจัยพัฒนา ประมวลผลข้อมูล และพัฒนาเทคโนโลยีฐานด้าน AI • Market Place รวมการให้บริการด้าน AI ของไทย • ผลงานการต่อยอดสู่ธุรกิจ จากแพลตฟอร์มฯ ๑๐๐ ผลงาน • การสนับสนุนโครงการวิจัยด้านการคำนวณขั้นสูงอย่างน้อย ๒๕ โครงการ
๒.๒ พัฒนาศูนย์เชื่อมโยงและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่			ผู้ใช้งานภาครัฐกิจและภาครัฐ	กิจกรรมหลักในการจัดให้มีบริการเทคโนโลยี AI หนึ่งนั่น คือ พัฒนาพื้นที่ Sandbox	กิจกรรมที่ ๒: พัฒนาแพลตฟอร์มให้บริการ AI (AI Service Platform) • ออกแบบและพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง • ออกแบบและพัฒนา AI Service Platform ด้วย AI Core Technology) • สนับสนุนทรัพยากรคลาวด์ และฮาร์ดแวร์ด้านการคำนวณขั้นสูง	
๒.๓ พัฒนาแพลตฟอร์มกลางระดับประเทศเชิงบูรณาการ						
๒.๓ พัฒนาแพลตฟอร์มกลางระดับประเทศเชิงบูรณาการ		✓	กลุ่มผู้ผลิต/นักพัฒนาและผู้ให้บริการ	โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางในการให้บริการด้านปัญญาประดิษฐ์บนระบบ GDCC (GDCC AI Marketplace)	พัฒนาแพลตฟอร์มกลางด้านเทคโนโลยี AI ของประเทศเพื่อเป็นบริการแพลตฟอร์มกลางด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อีกทั้งต่อยอดจากการให้บริการตลาดกลางภาครัฐ (GDCC) โดยบริการที่คาดว่าจะวางอยู่บน AI Marketplace เช่น Cognitive Service, Conversational AI สำหรับใช้ในการทำ Chat bot, Machine Learning, Deep Learning Framework เป็นต้นและมีกิจกรรมนำร่องการพัฒนาบริการของภาครัฐ	• บริการแพลตฟอร์มกลางด้านเทคโนโลยี AI ของประเทศจำนวน ๑ ระบบ เพื่อให้บริการด้าน AI, Big Data, IoT • มีโครงการนำร่องการพัฒนาบริการของภาครัฐ โดยใช้แพลตฟอร์มกลางด้านเทคโนโลยี AI

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐) หน้า 169.

ภาพรวมตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทย

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		
	การคุ้มครองเจ้าของเทคโนโลยี	การคุ้มครองผู้ใช้ และ ความรับผิดของเจ้าของเทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) - นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 – 2580) - นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ. 2563–2570) - แผนแม่บทปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ (พ.ศ. 2564–2570)	- พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 - พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 - พ.ร.บ. ความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 - สิทธิในทรัพย์สิน	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 - สิทธิพลเมือง - กฎหมายลักษณะละเมิดตาม ป.พ.พ. - พ.ร.บ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 - พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 4 - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง เช่น พ.ร.บ การเดินอากาศ พ.ศ. 2497 - พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ฯลฯ	- พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 22-26 การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและ มาตรา 27-29 การใช้หรือเปิดเผยข้อมูล - พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 มาตรา 58 การรับมือกับภัยคุกคามไซเบอร์ - พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 - พ.ร.บ ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

ช่องว่างของกฎหมายไทยในปัจจุบัน

เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถบังคับใช้ได้กับเทคโนโลยี AI ได้ เพราะประเด็นอำนาจทับซ้อนของหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากพระราชบัญญัติต่าง ๆ หรือกฎหมายลำดับรองอื่น ๆ อาทิ พระราชกฤษฎีกา ก็ไม่อาจเพียงพอต่อการส่งเสริมและกับดูแลเทคโนโลยี AI ได้ เหตุเพราะดังนี้

1 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

- มีวัตถุประสงค์แตกต่างไปจากการกำกับดูแล AI โดยมุ่งเน้นการรับรองธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งจากนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4 และให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- จากบทนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้มุ่งกำกับดูแลที่ตัวสถานะทางกฎหมายของ AI แต่คุ้มครองการบริการที่มีการนำเทคโนโลยี AI มาใช้

2 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ พ.ศ. 2562

- แบ่งภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ภัยคุกคามระดับไม่ร้ายแรง เป็นเหตุการณ์ที่เป็นภัยคุกคามมีผลทำให้ระบบเครือข่าย 2) ภัยคุกคามระดับร้ายแรง เป็นภัยคุกคามที่โจมตีระบบคอมพิวเตอร์โดยกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และ 3) ภัยคุกคามระดับวิกฤติ เป็นภัยคุกคามที่มีลักษณะการโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ และการโจมตีที่เป็นการทำลายอาชญากรรมทางไซเบอร์
- จึงไม่ครอบคลุมถึงกรณี AI ไปก่อให้เกิดความเสียหายโดยมิได้ผ่านการโจมตีจากระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์โดยตรง

3 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

- หลักการสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data privacy)
- มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้งานเทคโนโลยี AI อย่างยิ่งยวด เนื่องจาก AI จำเป็นต้องเรียนรู้จากข้อมูลจำนวนมากซึ่งอาจรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะข้อมูลพฤติกรรมมนุษย์เพื่อพัฒนาระบบการตัดสินใจ และมักถูกใช้งานในสถานการณ์ที่อาจรู้ล้าความเป็นส่วนตัว
- ในปัจจุบันพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ยังขาดความชัดเจนทั้งในตัวบทบัญญัติและในทางปฏิบัติ เหตุจากประเด็นการเข้าถึง หรือการนำข้อมูลไปใช้ในระบบประมวลผลและระบบอัตโนมัติโดยปราศจากการแทรกแซงของมนุษย์นั่นเอง

ช่องว่างของกฎหมายไทยในปัจจุบัน

4

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

- ขอบเขตการกำหนดความผิดเพียงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ไม่ได้กำหนดประเภทของระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด หรือความเสี่ยงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงส่งผลให้ไม่อาจนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ในการกำกับดูแลในกรณีปัญหาประติษฐ์ในบางระดับ ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างรุนแรง หรือกระทบต่อความมั่นคง

5

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

- มาตรา 3 โดยให้คำนิยามคำว่า “โปรแกรมคอมพิวเตอร์” หมายความว่า คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด ที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานหรือเพื่อให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด ซึ่งในความหมายของคำนิยามดังกล่าว เป็นการคุ้มครองเพียงส่วนที่เป็นภาษาคอมพิวเตอร์เท่านั้น (Source code)
- ไม่คุ้มครองรวมไปถึงอัลกอริทึมด้วย และในกรณีที่มีการสร้างสรรค์ผลงานลิขสิทธิ์ แม้ว่าผลงานดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ เช่น กรณี Computer generated work หรือ CGW

6

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

- กำหนดเงื่อนไขการยื่นจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองสิทธิเอาไว้และกำหนดข้อยกเว้นในการคุ้มครองสิทธิเหนือสิ่งประดิษฐ์บางประเภท
- มาตรา 9 (2) (3) ได้กำหนดให้การประดิษฐ์ที่เป็น “กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์” หรือ “ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของคอมพิวเตอร์”
- ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งส่งผลให้อัลกอริทึมถูกตีความในทางวิชาการว่าเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ AI ในต่างประเทศ

	 การกำกับดูแล EU AI Act (ร่าง) - วางแนวทางการกำกับดูแลการนำเข้าตลาด การนำออกให้บริการ และการใช้งาน AI ตามระดับความเสี่ยง - ให้อำนาจ European Commission แก้ไขเปลี่ยนแปลงประเภท AI ที่ถูกกำกับ	 การส่งเสริม EU AI Act (ร่าง) ระบบ Regulatory Sandbox ให้รัฐสมาชิกสนับสนุน SMEs ในการเข้าถึง Regulatory Sandbox	กฎหมายเฉพาะเรื่อง - Machinery directive - Medical device and active implantable devices directive - General product safety directive - Vienna Convention on Road Traffic
	Algorithmic Accountability Act กำหนดให้บริษัทที่ใช้ระบบอัตโนมัติเพื่อทำการ “ตัดสินใจที่สำคัญ” ที่เข้าเงื่อนไข ดำเนินการประเมินผลกระทบของระบบอัตโนมัติที่นำมาใช้และจำหน่าย และให้อำนาจแก่ผู้บริโภคในการตัดสินใจโดยมีข้อมูลประกอบเกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานอัตโนมัติ	National Artificial Intelligence Initiative Act of 2020 จัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา AI เช่น Office of Science and Technology Policy (OSTP) หรือ National Artificial Intelligence Initiative Office (NAIO) เพื่อดำเนินการตาม AI Initiative Growing Artificial Intelligence Through Research Act กำหนดแนวทางการจัดตั้งโครงการของรัฐบาล เพื่อเร่งการวิจัยและพัฒนา AI CHIPS and Science Act ให้ทุนกับการวิจัยและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ AI AI Training Act 2022 ช่วยให้นักวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่หรือมีหน้าที่จัดซื้อและจัดการเทคโนโลยี AI เข้าใจความสามารถและความเสี่ยงของเทคโนโลยีมากขึ้น	- SMARTWATCH Act - SELF DRIVE Act - California's Bolstering Online - Transparency (BOT) Act

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ AI ในต่างประเทศ

การกำกับดูแล

- ยังไม่มีกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นอย่างชัดเจนเพื่อควบคุมเทคโนโลยี AI
- มีการควบคุมและกำกับเทคโนโลยี AI บางส่วนผ่านข้อกำหนดทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ตัวอย่างเช่น **Information Commissioner's Office (ICO)** ได้ออกคำแนะนำหลายฉบับ เช่น
 - Guidance on AI and Data Protection
 - AI and Data Protection Risk Toolkit
 - AI Auditing Framework and AI blog resources

การส่งเสริม

- ยังไม่มีกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นอย่างชัดเจนเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยี AI
- มีการจัดทำนโยบาย AI แห่งชาติ เป็นแผนในระยะ 10 ปีสำหรับเทคโนโลยี AI ซึ่งประกอบไปด้วย **3 เสาหลัก** ได้แก่
 1. การลงทุนและการวางแผนสำหรับข้อกำหนดในระยะยาวของระบบนิเวศเทคโนโลยี AI
 2. การสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยี AI ในทุกภาคส่วน รวมถึงทุกภูมิภาค
 3. การสร้างความมั่นใจว่า UK จะได้รับการกำกับดูแลเทคโนโลยี AI ในระดับประเทศและระดับนานาชาติที่ถูกต้อง

กฎหมายเฉพาะเรื่อง

- แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ เรื่อง TDM exception
- แก้ไขกฎหมายสิทธิบัตร ให้รวมถึงการจดทะเบียน AI
- ออกกฎหมายรองรับยานยนต์ไร้คนขับ Automated and Electric Vehicles Act

- ยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลโดยเฉพาะ แต่จะปรากฏในรูปแบบของการกำกับดูแลอย่างอ่อน (Soft Law) ผ่านการจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยี AI ไปใช้ประโยชน์
- มีการสร้างกรอบนโยบายสำหรับจริยธรรมของ AI รวมไปถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น Model AI Governance Framework

- อยู่ระหว่างการ implement ความตกลงทวิภาคีกับ USA ได้แก่ Digital Economy Partnership Framework
- มีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับ Research and Development: R&D ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ โดยเน้นการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

- แก้กฎหมายสิทธิบัตร Accelerated Initiative for AI Scheme
- แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ เรื่อง TDM exception
- แก้ไขกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเรื่อง Data portability และการประมวลผลสำหรับ Business Improvement
- แก้ไข Road Traffic Act เรื่อง AV

ประเทศจีน (China)

นโยบายสำคัญ

Strategic Objectives:

ภายในปี 2563	มีการพัฒนาที่เท่าทันโลกในเทคโนโลยี AI
ภายในปี 2568	เริ่มมีการใช้กฎหมาย ข้อกำหนด และข้อบังคับเกี่ยวกับเทคโนโลยี AI
ภายในปี 2573	สามารถใช้เทคโนโลยี AI ที่มีความล้ำสมัยอย่างแพร่หลาย

Overall Development:

สร้าง 1 ระบบ ตระหนักถึง 2 คุณลักษณะ
ยึดตาม 3 เป้าหมายแห่งการพัฒนา เสริมความเข้มแข็งของ 4
พลังสนับสนุน

- **1 ระบบ** คือ ระบบที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาเทคโนโลยี AI ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- **2 คุณลักษณะ** คือ คุณลักษณะสนับสนุนทางเทคโนโลยีที่จำเป็นต้องพัฒนาผ่านการวิจัย และคุณลักษณะทางสังคมของเทคโนโลยี AI
- **3 เป้าหมายการพัฒนา** อันประกอบไปด้วย AI Research and Development , Product Applications และ Industry Development
- **4 พลังสนับสนุน** ประกอบไปด้วย Science and Technology , Social Development ,Economy และ National Security

การส่งเสริม

Regulations on the Promotion of Artificial Intelligence Industry of Shenzhen Special Economic Zone ได้กำหนดรูปแบบการส่งเสริมออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

(1) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้การวิจัยและพัฒนา เช่น การทำแพลตฟอร์มวิจัยระดับชาติ สนับสนุนการสร้างสถาบันการวิจัยและพัฒนาดำเนินการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ AI เป็นต้น

(2) ส่งเสริมการก่อสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อมูลสาธารณะและระบบมาตรฐานข้อมูลอุตสาหกรรม, ส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์มการทดสอบและรับรอง AI

(3) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ระบบ AI แบบบูรณาการกับภาคส่วนอื่น เช่น ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ขนาดใหญ่ในสาขาต่างๆสนับสนุนองค์กรต่างๆ ในการประยุกต์ใช้ AI เพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

(4) ส่งเสริมการกระตุ้นแรงจูงใจต่ออุตสาหกรรม AI เช่น สํารวจและปรับปรุงระบบการชดเชยการประกันภัย, สร้างระบบการจัดการการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล, สนับสนุนกองทุนและแนวการลงทุน

การกำกับดูแล

- Regulations on the Promotion of Artificial Intelligence Industry of Shenzhen Special Economic Zone กำหนดให้ Municipal Industry and Information Technology Department เพื่อทำหน้าที่หลักในการสร้างและปรับปรุงระบบการจัดการมาตรฐานด้านจริยธรรมและความปลอดภัยด้าน AI เผยแพร่แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมและความปลอดภัยของ AI
- ด้านการดำเนินกิจกรรมการวิจัยและการประยุกต์ใช้ AI จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ, การละเมิดความเป็นส่วนตัว หรือ การเลือกปฏิบัติต่อผู้ใช้งาน เป็นต้น
- ด้านการจัดการความเสี่ยง **Regulation on recommendation algorithms** ประกาศใช้บังคับโดยหน่วยงาน Cyberspace Administration of China กำหนดแนวทางการปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลความปลอดภัยของอัลกอริทึม เช่น จัดตั้งทีมประเมินเทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์กลไกของอัลกอริทึม ประเมินข้อบกพร่องและช่องโหว่ในการเชื่อมโยงแอปพลิเคชันที่ใช้

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

หลักการและเหตุผลในเรื่องความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมาย

- 1 เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเทคโนโลยีใหม่และคาดการณ์ทิศทางการพัฒนาของเทคโนโลยีได้ ยากที่จะเป็นไปในทิศทางใด (ทั้งในมุมที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ)
- 2 เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ที่เกิดขึ้นมีทั้งรูปแบบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - Sector by Sector ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยี AI ภายใน Sector เดียวกันได้มีลักษณะข้าม Sector กรณีนี้จึงไม่มีความซับซ้อนในการประสานงาน Monitor หรือกำกับดูแล และ
 - Across Sector ซึ่งกรณีนี้เป็นการใช้เทคโนโลยี AI ที่ข้ามระหว่าง Sector จึงมีมิติที่ซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากมีหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้ไม่มีความชัดเจนทางด้านกฎระเบียบที่ออกมา/ทางด้านการใช้อำนาจขององค์กรที่เกี่ยวข้อง/ความรับผิดชอบขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ในมิตินี้การประสานงานระหว่างองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
- 3 เทคโนโลยี AI สำหรับผู้บริโภคเองมีความซับซ้อนเพราะสามารถเปลี่ยนแปลงตามลักษณะการใช้งานของผู้ใช้ (Customized) โดยข้อมูลของผู้ใช้งานจะถูกนำมาประมวลผลผ่านระบบอัลกอริทึม ซึ่งผู้ใช้งานไม่อาจทราบถึงตรรกะเบื้องหลังการทำงานที่ซับซ้อนนั้น ๆ ได้
- 4 ขาดคำนิยาม แนวทางการกำกับดูแล และการสนับสนุนที่เหมาะสม ส่งผลให้อุตสาหกรรม ปัญญาประดิษฐ์สามารถพัฒนาและส่งเสริมได้ยาก
- 5 หากไม่มีกฎหมายแล้ว สาธารณชนอาจไม่มีความเชื่อมั่นในการใช้งานเทคโนโลยี AI เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยีได้ ตลอดจนความไม่ชัดเจนของเรื่องความรับผิดที่มีการพิสูจน์สาเหตุ ของความเสียหายได้ยาก
- 6 การดำเนินการใด ๆ ของทางภาครัฐจะทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีขอบเขตและนิยามที่ชัดเจน อันทำให้มีความคลุมเครือในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (ประเด็นเสริม)

ประเด็นความทับซ้อนกับกฎหมายปกครอง ตัวอย่างเช่น

- ประเด็นความทับซ้อนกับกฎหมายปกครอง เช่น การออกใบอนุญาต (licence) ไม่ได้ส่งเสริมธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งทรัพย์สินทางปัญญาของไทยหากจะต้องจดทะเบียนที่เทคโนโลยี AI ที่มีคุณลักษณะทางกฎหมายที่แตกต่างจากกรณีอื่น จึงควรใช้วิธีพิจารณาทางปกครองที่แตกต่างออกไป
- อีกทั้งการจัดทำระบบอัตโนมัติของ Data sharing agreement ยังขัดกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติส่งเสริม AI โดยมีองค์กรกลางในการจัดการข้อมูล จัดตั้งตัวกลางในการแบ่งปันข้อมูล (Data Intermediary) เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการที่ครอบครองข้อมูลกับผู้ใช้ข้อมูล และจะเป็นผู้ที่รับภาระในการบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินการเกี่ยวกับการแบ่งปันและการประมวลผลข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี AI ในอนาคต

ประเด็นกฎหมาย GDPR ของ EU

- กฎหมาย GDPR มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี AI เช่น เรื่องการอธิบายอัลกอริทึมและการควบคุมดูแลโดยมนุษย์ (Human oversight) ในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี AI ได้ถูกบัญญัติไว้ใน AIA act
- ส่วนประเทศไทยมีกฎหมาย PDPA โดยเดินตามแนวกฎหมาย GDPR แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติถึงเทคโนโลยี AI ไว้ จึงมีความจำเป็นต้องตราเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเป็นการเฉพาะ

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (ประเด็นเสริม)

ร่าง พ.ร.ฎ. การประกอบธุรกิจบริการใช้งานระบบ AI ของ สดช. ที่ออกตาม พ.ร.บ. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ

- ความเชื่อมโยงระหว่าง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม AI กับ ร่าง พ.ร.ฎ. การประกอบธุรกิจบริการใช้งานระบบ AI สามารถนำมาต่อยอดเพื่อ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม AI ต่อไปได้

ความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญากับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ตัวอย่างที่น่าสนใจ

- กรณีที่มีการประชุมระหว่างเจ้าของบริษัทกับผู้ถือหุ้น ในระหว่างการประชุมมีการบันทึกเทป ต่อมาเกิดความขัดแย้งกันระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายบริษัทต้องการนำเทปดังกล่าวไปใช้เป็นพยานหลักฐานโดยกล่าวอ้างว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัท แต่ผู้ถือหุ้นก็กล่าวอ้างว่าเทปดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนตัวเปิดเผยไม่ได้
- จึงนำไปสู่มาตรฐานของสัญญา AI ที่สามารถช่วยตรวจสอบว่าก่อนสัญญาจะเกิดต้องมีข้อตกลงกันก่อนว่าจะให้ความสำคัญกับทรัพย์สินทางปัญญา หรือข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่ากัน

ความจำเป็นในการมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (ประเด็นเสริม)

เจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองของกฎหมายมีความแตกต่างกัน

- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มุ่งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- พระราชบัญญัติธุรกรรมฯ มุ่งคุ้มครองให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลรับผิดชอบข้อมูลส่วนตน

คำว่า ‘ระบบอัตโนมัติ’ ตามพระราชบัญญัติธุรกรรมฯ ยังไม่ชัดเจนและไม่ได้หมายความถึงเทคโนโลยี AI ทุกกรณีตัวอย่างเช่น

- มาตรา 4 “ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอัตโนมัติอื่น ที่ใช้เพื่อที่จะทำให้เกิดการกระทำ หรือการตอบสนองต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือการปฏิบัติการใด ๆ ต่อระบบข้อมูล ไม่ว่าทั้งหมด หรือแต่บางส่วน โดยปราศจากการตรวจสอบ หรือการแทรกแซงโดยบุคคลธรรมดาในแต่ครั้งที่มีการดำเนินการ หรือแต่ละครั้งที่ระบบได้สร้างการตอบสนอง”
- มาตรา 15 (2) “ระบบข้อมูลและผู้ส่งข้อมูล หรือบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้ส่งข้อมูลได้กำหนดไว้ล่วงหน้าให้สามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติ...”
- มาตรา 19 (1) “ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลมิได้ตกลงให้ตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ หรือวิธีการใดโดยเฉพาะ การตอบแจ้งการรับอาจทำได้ด้วยการติดต่อสื่อสารจากผู้รับข้อมูล ไม่ว่าโดยระบบข้อมูลทำงานโดยอัตโนมัติ หรือโดยวิธีอื่นใด...”

ส่วนที่ 3

แนวทางการประเมินความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยี AI

ความเสี่ยงของการพัฒนา การใช้บริการและให้บริการระบบ AI โดยทั่วไป

- ระบบ AI มีความเสี่ยงที่จะสร้างผลกระทบเชิงลบ ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก โดยทั่วไปมีความเสี่ยงดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้ระบบ AI ในแต่ละภาคส่วนจะมีความเสี่ยงเฉพาะด้านเพิ่มขึ้นกว่านี้

	Incorrect output	Privacy	Illegal Content	Discrimination/ Transparency issue	Consumer rights
Input (การป้อนข้อมูล และคำสั่ง)	ชุดข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ มีความผิดพลาด ทำให้ระบบคาดเคลื่อนจากที่จะพัฒนา • อาจเป็นการโจมตีทางข้อมูล (data poisoning)	การละเมิดความเป็นส่วนตัว เพื่อข้อมูลสำหรับระบบ เช่น การดึงหรือติดตามข้อมูล พฤติกรรมลูกค้า เพื่อทำ Profiling สำหรับการตลาด	การจงใจป้อนคำสั่งให้ระบบสร้างเนื้อหาที่ขัดต่อกฎหมาย หรือนโยบายของรัฐ	การใช้ข้อมูลที่มีอคติ เช่น การเลือกข้อมูลเฉพาะบางกลุ่มประชากร ให้มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดที่ต้องการ	
System (ระบบประมวลผล และตัดสินใจ)	ความผิดพลาดจากการออกแบบหรือการเรียนรู้ เช่น “catastrophic forgetting”	การโจมตีระบบเพื่อเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล • Ransomware		อคติของระบบ (bias) เช่น กรณีการใช้ AI ตัดสินใจจ้างงาน	ใช้ระบบในทางที่ผู้บริโภคเสียเปรียบ เช่น การขึ้นนำตัวเลือกของผู้บริโภค การตั้งราคาอย่างไม่เท่าเทียม (discriminatory pricing) การคิดเบี้ยประกัน การประเมินเครดิต
Output (ผลลัพธ์)	• ผลงานสร้างสรรค์ของ AI มีเนื้อหาไม่เป็นความจริง (misinformation)		ผลงานสร้างสรรค์ของ AI มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย หรือ		การเลือกแสดงรายการสินค้า

แนวทางการประเมินความเสี่ยงตาม Artificial Intelligence Act (EU)

จัดประเภทความเสี่ยงเพื่อควบคุมโดยหน่วยงานผู้กำกับดูแล

EU จัดประเภทความเสี่ยง 4 ระดับ
ภายใต้ **Artificial Intelligence Act**
(คาดว่าจะประกาศใช้ปี **2025 – 2026**)

ระดับที่ 1 ยอมรับไม่ได้
(Unacceptable Risk) (Art. 5)

- Prohibited
- เช่น Social scoring

ระดับที่ 2 ความเสี่ยงสูง
(High Risk) (Art.6)

- Permitted but subject to regulatory requirements & conformity assessment
- เช่น biometric identification ที่ใช้ในการผ่านแดน

ระดับที่ 3 ความเสี่ยงจำกัด
(Limited Risk) (Art.52)

- Permitted but subject to information & transparency obligations
- เช่น Chatbot
- มีการกำหนดหน้าที่ให้กับบุคคลสองประเภทคือ ผู้จำหน่ายระบบ (Provider) และผู้ใช้ระบบ (User) ให้แจ้ง หากใช้ deep fake หรือ AI ที่ทำหน้าที่ analyze พฤติกรรมการบริโภค เช่น ทำ pricing

ระดับที่ 4 ความเสี่ยงต่ำ
(Minimal Risk/ No risk)

- No restriction
- เช่น VDO Games, Spam filter
- ให้ดำเนินการตามประมวลจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (มาตรา 69) ซึ่งได้ถูกจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการฯ

แนวทางการประเมินความเสี่ยงตาม Artificial Intelligence Act (EU)

ระดับที่ 1 ยอมรับไม่ได้ (Unacceptable Risk) (Art. 5)

ระดับที่ 1 ยอมรับไม่ได้ (Unacceptable Risk) คือการใช้ AI เพื่อวัตถุประสงค์คือ

เพื่อบิดเบือนพฤติกรรม
ของบุคคลอย่างสำคัญใน
ลักษณะที่อาจก่อให้เกิด
อันตรายทั้งกายและจิตใจ

เพื่อให้คะแนนตามความ
ประพฤติทางสังคม

เพื่อแสวงหาประโยชน์จาก
ความเปราะบางของกลุ่ม
บุคคลในลักษณะ
ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย
ทางกายหรือจิตใจ

เพื่อใช้พิสูจน์ตัวตนแบบ
เวลาจริง
(Real-Time) ผ่านระบบ
ชีวมิติในพื้นที่สาธารณะ
โดยหน่วยงานของรัฐ

ระดับที่ 2 ความเสี่ยงสูง (High Risk)

ปัญญาประดิษฐ์ประเภทที่ออกแบบให้ใช้งาน
เป็นส่วนประกอบด้านความปลอดภัย
(Safety Component of Regulated
Products)

ตัวอย่าง

- หุ่นยนต์ผ่าตัด
- อุปกรณ์การแพทย์
- AI ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางราง หรือ อากาศยาน

ปัญญาประดิษฐ์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายภาคผนวกที่ 3

1. Biometric identification
2. Operation of Critical Infrastructure
3. การเอามาประเมินผู้เรียนในการศึกษา
4. ประเมินการทำงานของบุคคล (รวมเลิกจ้าง และสัมภาษณ์งาน)
5. การเข้าถึงการให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน
6. การบังคับใช้กฎหมาย
7. การตรวจคนเข้าเมือง
8. กระบวนการยุติธรรมและกระบวนการทางประชาธิปไตย

High-risk AI (Cont.) หาก AI อยู่ในประเทศนี้ ผู้ประกอบการต้องทำอะไร

แนวทางการประเมินความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยี AI ในสหรัฐอเมริกา

ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการประเมินความเสี่ยง จัดทำแนวทาง และดำเนินการจัดการความเสี่ยง

Algorithmic Accountability Act 2022

- ให้อำนาจแก่ผู้บริโภคในการดำเนินการตัดสินใจโดยอัตโนมัติ
- บริษัทต้องมีการรายงานเอกสารประกอบการประเมินผลกระทบต่อ **Federal Trade Commission (FTC)**
- กำหนดให้ **FTC** เผยแพร่รายงานประจำปีเกี่ยวกับแนวโน้มความเสี่ยง
- ใช้บังคับกับบริษัทใหญ่ซึ่งมีมูลค่าหุ้นไม่ต่ำกว่า **25** ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่มีผลประกอบการต่อปีมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์หรือประมวลผลข้อมูลของผู้ใช้มากกว่า 1 ล้านคน

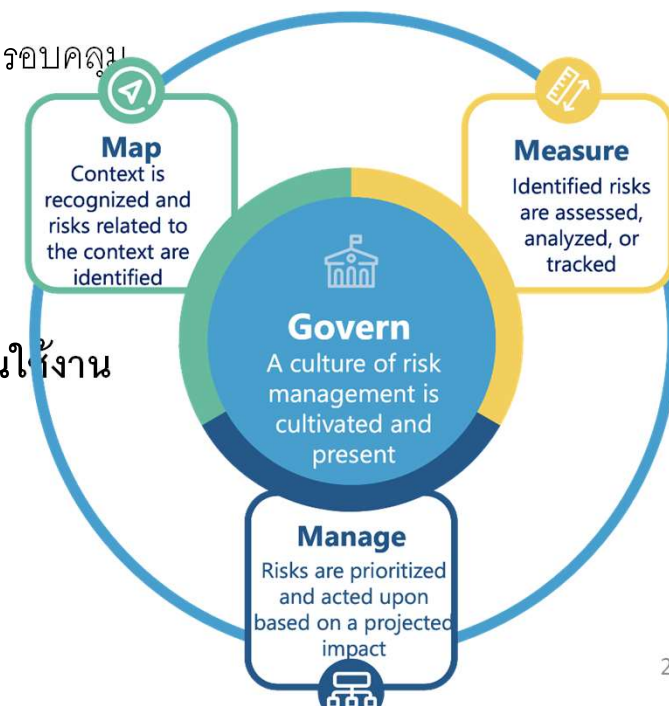
Artificial Intelligence Risk Management Framework (AI RMF)

โดย **National Institute of Standards and Technology (NIST)** (เผยแพร่ มกราคม 2023)

- เป็น **Guideline** ภาคสมัครใจ ให้อำนาจแก่ผู้ประกอบการปัญญาประดิษฐ์นำไปใช้ ทั้งผู้ประกอบการที่ออกแบบ พัฒนา ปล่อยให้ผู้อื่นใช้งาน และใช้งานเอง

แนวทางการประเมินความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยี AI ในสหรัฐอเมริกา

- ในสหรัฐอเมริกา **National Institute of Standards and Technology (NIST)** จัดทำกรอบการจัดการความเสี่ยง AI (**AI Risk Management Framework**) เพื่อใช้ประกอบกับ **NIST AI Risk Management Framework Playbook** ที่แจกแจงแนวทางการจัดการความเสี่ยงโดยละเอียด ทั้งข้อเสนอแนะการดำเนินการและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- **NIST** แบ่งกระบวนการประเมินและจัดการความเสี่ยงเป็น **4 ส่วน** ได้แก่
 - **Map:** การทำความเข้าใจบริบท เพื่อความเชื่อมโยงสู่การจัดทำรายการความเสี่ยงอย่างครอบคลุม โดยการเลือกบริบทต้องมีหลักเกณฑ์การจำแนกประเภทการใช้งาน **AI** ที่ชัดเจนก่อน
 - **Measure:** การตรวจสอบ ประเมิน และวัดระดับความเสี่ยงที่อยู่ในรายการ
 - **Manage:** การบริหารจัดการความเสี่ยงโดยมีการจัดลำดับความสำคัญ
 - **Govern:** การบ่มเพาะวัฒนธรรมการจัดการความเสี่ยง
- กระบวนการทั้ง **4 ส่วน** นี้ ถูกเสนอให้มีการดำเนินการอยู่เสมอ ไม่ใช่เพียงแค่ตอนเริ่มต้นใช้งาน
- การจัดทำ **NIST AI Risk Management Framework Playbook** มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นให้กับประชาชนทั่วไปผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถปรับแก้ได้ โดยจะถูกแก้ไขเพิ่มเติมเป็นฉบับที่สองในช่วงฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. 2023 นี้

แนวทางการจัดการความเสี่ยงในประเทศจีน

ประเทศจีนมีการกำกับดูแลเทคโนโลยีดังต่อไปนี้ Deep Synthesis (Deepfake), Recommendation Algorithms และ Generative AI ซึ่งมีการกำกับดูแลที่เข้มงวดเป็นอย่างมาก โดยส่วนมากมีเนื้อหาในลักษณะต่อไปนี้

- ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือ ความเป็นส่วนตัวของประชาชน
- ผู้ให้บริการต้องมีหน้าที่ดูแลความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ และมีระบบเทคโนโลยีเพื่อรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีความรัดกุม
- ผู้ให้บริการต้องสร้างระบบที่เอื้อให้ประชาชนตรวจสอบ ติดตาม และลงข้อร้องเรียนได้
- ผู้ให้บริการต้องสร้างระบบที่เอื้อให้ผู้ใช้ขอข้อมูลของตนเองและต้องพัฒนาระบบป้องกันการใช้ผิดประเภทเท่าที่ทำได้ Deep Synthesis

Generative AI

- ผู้ใช้ต้องแสดงตัวตนอย่างชัดเจน และผู้ให้บริการต้องทำการเก็บข้อมูลผู้ใช้ **ทุกราย** ในเทคโนโลยี Deep Synthesis กับ Generative AI
- ต้องจัดทำแบบประเมินความปลอดภัย (security assessment) ของเทคโนโลยีทุกครั้งที่มีการออกผลิตภัณฑ์ใหม่
- มีมาตรฐานเกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูลที่ใช้ในการฝึกเทคโนโลยีทั้งสองประการ โดยข้อมูลต้องมีความหลากหลาย แม่นยำ และเป็นความจริง
- **Generative AI:** สำหรับเทคโนโลยีประเภทนี้ จะมีข้อจำกัดเพิ่มเติมที่แตกต่างจาก Deep Synthesis เรื่องห้ามละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและสร้างการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

Recommendation Algorithms มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบแนะนำโดยอัลกอริทึมที่สามารถสร้างและเสนอคำแนะนำ (product recommendation) ให้แก่ผู้ใช้

- ต้องเปิดเผยการทำงานของระบบการแนะนำโดยอัลกอริทึมอย่างชัดเจน ผู้บริโภคสามารถเข้าใจได้ง่าย (explainable and transparent)
- ระบบดังกล่าวต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ของผู้ใช้ เช่น ต้องไม่แนะนำสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้กับเยาวชน ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของประชากรสูงอายุ ต้องคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในกรณีที่แนะนำสินค้าให้กับผู้บริโภค ตลอดจนการไม่แนะนำงานผิดกฎหมายให้ผู้ใช้กลุ่มที่กำลังหางาน
- ผู้ใช้สามารถเลือกไม่ให้ระบบใช้ข้อมูลส่วนตัวของตน เช่น อายุ สถานการณ์จ้าง หรือ เพศ ในการแนะนำสินค้าและบริการให้กับผู้ใช้ได้
- ผู้ให้บริการต้องส่งรายงานประจำปีประกอบด้วย ชื่อผู้ให้บริการ รายละเอียดของระบบการให้บริการทั้งหมด และแบบประเมินตนเองของผู้ให้บริการ

ข้อเสนอในการจัดทำร่างกฎหมายด้านการประเมินความเสี่ยง

หลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความเสี่ยงในร่าง พ.ร.บ.ฯ

- ร่าง พ.ร.บ. มาตรา 41 และมาตรา 42 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความเสี่ยงจากการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ประเภทที่ต้องเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัด ดังนี้

มาตรา 41 เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควร อาจจัดทำรายการระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถดำเนินการภายใต้การเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดก็ได้ และให้คณะกรรมการประกาศกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบการปัญญาประดิษฐ์ที่เฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดโดยเร็ว

ภายใต้การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ คณะกรรมการประกาศรายการระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถดำเนินการภายใต้การเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดตามวรรคหนึ่งในเว็บไซต์ ของสำนักงาน

มาตรา 42 สำนักงานอาจ จัดทำข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการตรวจสอบประเมินความเสี่ยง และจัดการความเสี่ยง สำหรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถดำเนินการภายใต้การเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดได้

หลักการพื้นฐานในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความเสี่ยง

สำหรับ (ร่าง) ประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความเสี่ยงจากการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ข้อ 4 กำหนดให้ในการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความเสี่ยงผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่เป็นคุณลักษณะความน่าเชื่อถือ (trustworthiness characteristics) ดังนี้

คุณลักษณะความน่าเชื่อถือ (trustworthiness characteristics)

ความเที่ยงตรง
และความเชื่อถือได้
(validity and reliability)

ความปลอดภัย
(safety)

ความมั่นคงปลอดภัย
และความยืดหยุ่น
(security and resilience)

ความรับผิดชอบและความโปร่งใส
(accountability and transparency)

การอธิบายได้
และการทำความเข้าใจได้
(explainability and interpretability)

การส่งเสริมความเป็นส่วนตัว
(privacy enhancement)

ความเป็นธรรม โดยการจัดการความเสี่ยงที่ระบบจะเลือกปฏิบัติ
ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย (fairness without harmful biases)

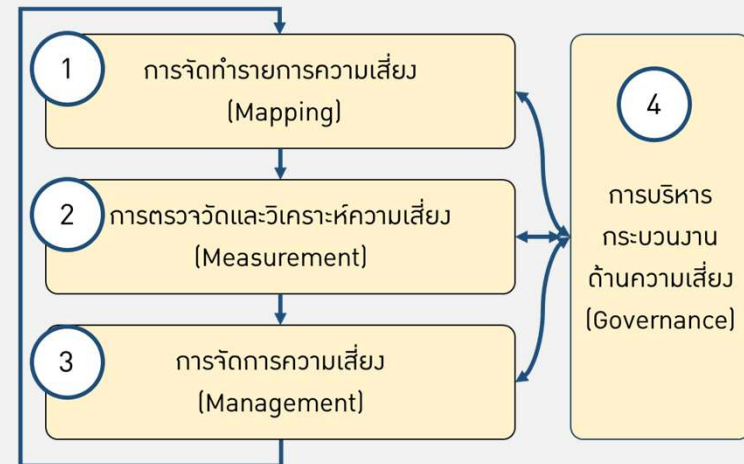
สาระสำคัญ (ร่าง) ประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
เรื่อง แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความเสี่ยงจาก
การใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ.

หลักเกณฑ์และวิธีการตามขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์

- วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบหรือตามลักษณะการใช้งาน (use-case)

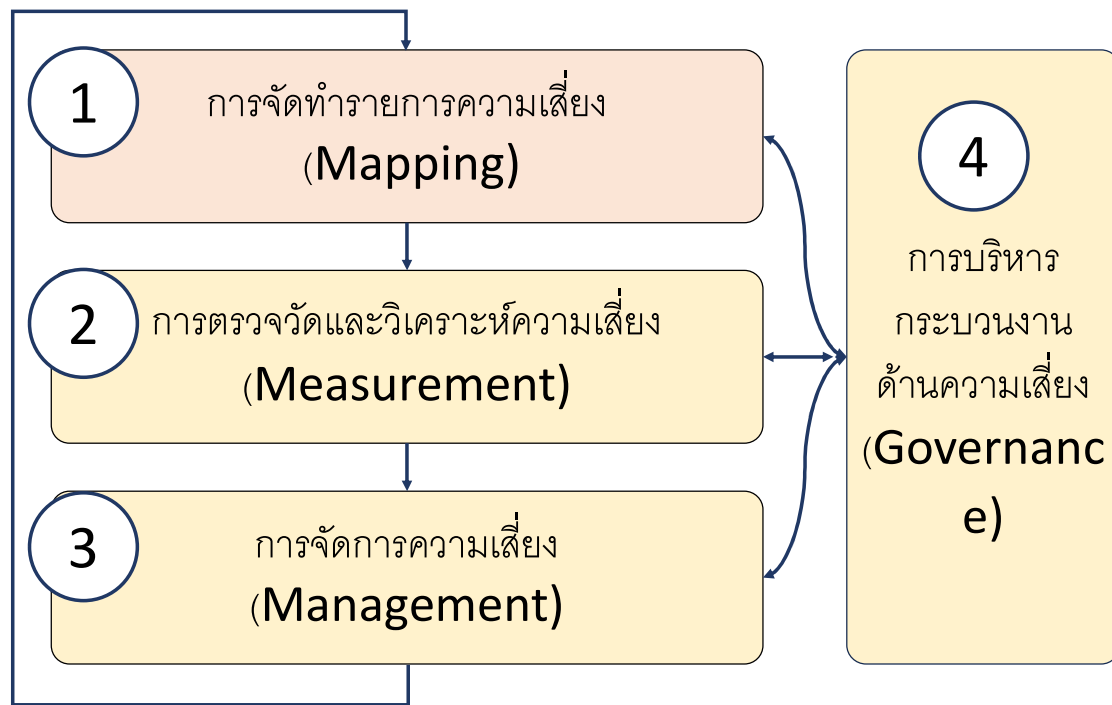
- 1 จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบหรือตามลักษณะการใช้งาน (use-case)
- 2 วิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันและเป้าหมายการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ตั้งไว้ในมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ระบุใน (1)
- 3 สำหรับระบบที่สามารถนำไปใช้ในหลายอุตสาหกรรม จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบแบบครอบคลุมหลายกลุ่มอุตสาหกรรม (cross-sectoral profile)

รายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบหรือตามลักษณะการใช้งาน (use-case)

- การประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบหรือตามลักษณะการใช้งาน (use-case) สำหรับระบบที่สามารถนำไปใช้ในหลายอุตสาหกรรม จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามรายการตรวจสอบแบบครอบคลุมหลายกลุ่มอุตสาหกรรม (cross-sectoral profile)

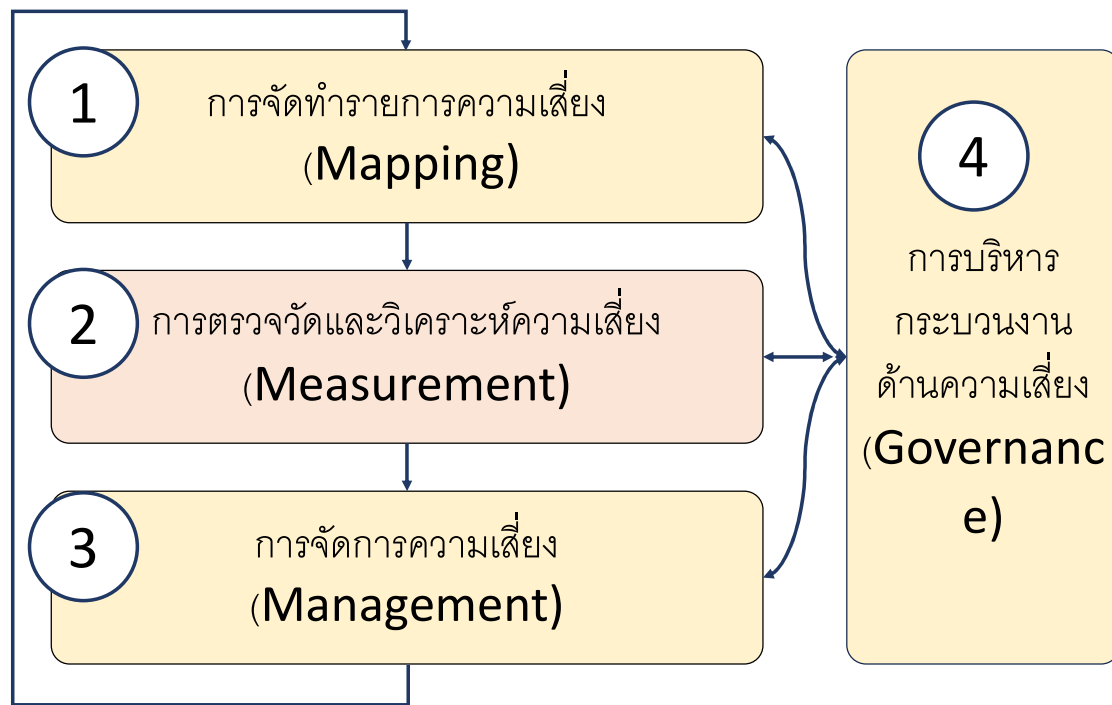
แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำรายการความเสี่ยง (Mapping)

- รวบรวมบริบท (context) การใช้งานของระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI system) และระบุถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับระบบปัญญาประดิษฐ์
- เปิดเผยกลุ่มเทคโนโลยีที่ใช้เป็นรากฐานของระบบ (AI generative model) และระบุถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี
- วิเคราะห์ประโยชน์และต้นทุนของระบบปัญญาประดิษฐ์ และระบุถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์และต้นทุน
- จัดทำรายการความเสี่ยงของเทคโนโลยี และระบุถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี

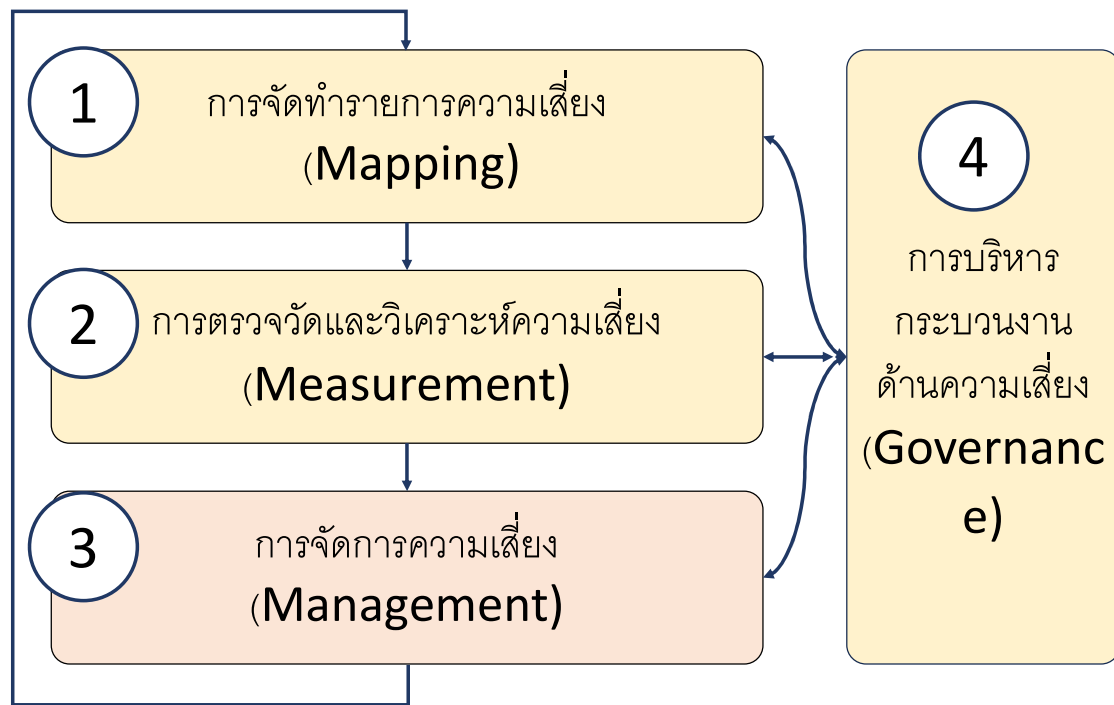
แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจวัดและวิเคราะห์ความเสี่ยง (Measurement)

- กำหนดตัวชี้วัดของแต่ละรายการความเสี่ยง (Identify indicators for each risk item)
- ออกแบบการทดสอบคุณภาพระบบโดยครอบคลุมทุกรายการความเสี่ยงที่จัดทำขึ้น (Design system quality testing to cover all identified risks)
- ดำเนินการทดสอบคุณภาพระบบเป็นประจำ (Perform regular system quality testing)
- จัดทำกลไกเพื่อติดตามสถานการณ์ความเสี่ยงของระบบ (risk tracking) (Establish a mechanism to track the risk status of the system)
- พัฒนาระบบการตรวจวัดและวิเคราะห์ความเสี่ยงอยู่เสมอ (Continuously improve the risk measurement and analysis system)

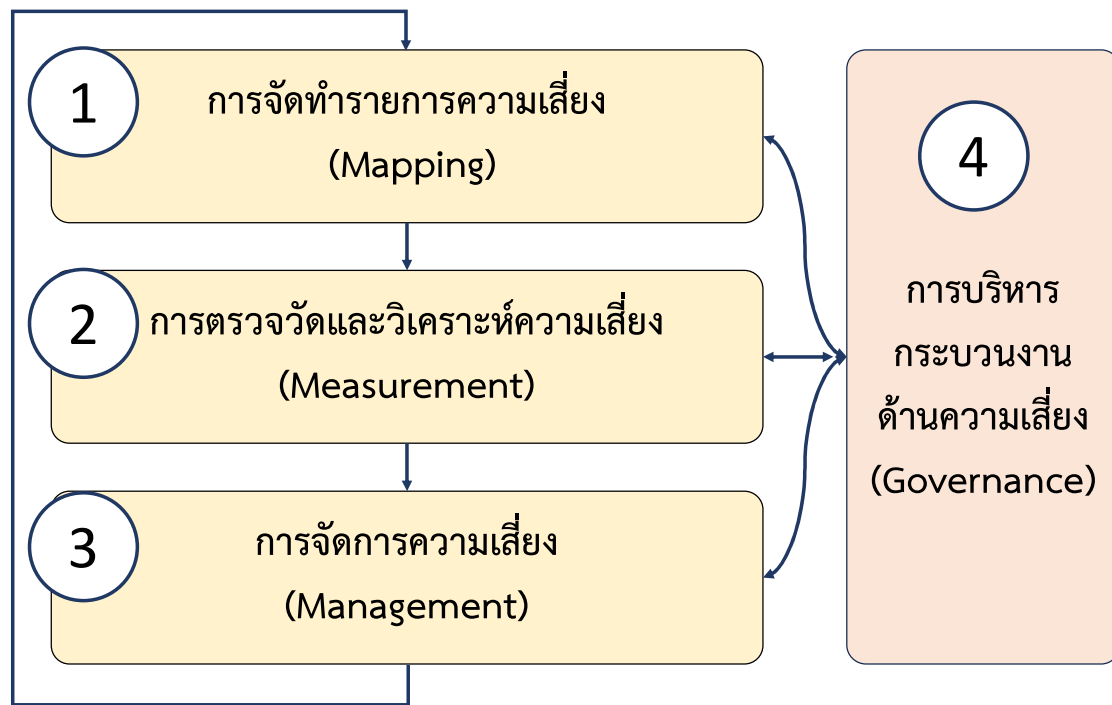
แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการความเสี่ยง (Management)

- จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง (risk priority) ให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่มีผลกระทบสูงและมีความเป็นไปได้สูง
- ออกแบบมาตรการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมกับแต่ละรายการ
- ออกแบบมาตรการตรวจสอบและจัดการความเสี่ยงของระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ภายนอกที่ถูกนำมาใช้
- จัดทำช่องทางการสื่อสาร ประสานงาน และชี้แจงต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์

ขั้นตอนที่ 4 การบริหารกระบวนการด้านความเสี่ยง (Governance)

ให้ดำเนินการส่วนนี้ในองค์กรตลอดกระบวนการจัดทำรายงาน

- จัดทำนโยบายและกระบวนการที่มุ่งเน้นคุณลักษณะความน่าเชื่อถือ (trustworthiness characteristics) ของระบบ และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- กำหนดโครงสร้างความรับผิดชอบ (accountability structure) อย่างชัดเจน
- กำหนดโครงสร้างการตัดสินใจ (decision-making structure) พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกับระบบปัญญาประดิษฐ์
- สร้างแนวปฏิบัติให้สมาชิกองค์กรมีความตระหนักถึงการจัดการความเสี่ยง และการสื่อสารความเสี่ยง
- จัดทำช่องทางในการสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อรองรับความเสี่ยงจากระบบภายนอกที่มี

ส่วนที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมเทคโนโลยี AI

- Data sharing
- มาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ (AI standardization)
- ศูนย์ทดสอบปัญญาประดิษฐ์ (AI Sandbox)
- มาตรฐานสัญญาปัญญาประดิษฐ์
- การประเมินความเสี่ยง (Impact Assessment)
- กองทุน (Fund)
- คณะกรรมการส่งเสริมนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

เครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI

จากการศึกษาวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ AI ของประเทศไทย ทั้งช่องว่างของกฎหมายด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน และช่องว่างด้านการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI ในปัจจุบันพบว่านอกจากการขาดบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์ในการกำกับดูแล AI แล้ว ประเทศไทยยังขาดเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI โดยเฉพาะเครื่องมือสำคัญ ได้แก่

ศูนย์ทดสอบ AI (AI Sandbox)

- เป็นพื้นที่ทดลองสำหรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะเพื่อกำหนดและจัดกลุ่มประเภทของเทคโนโลยี AI ตามความเสี่ยง อาทิ Generative AI อาจจัดอยู่ในกลุ่ม Negative list เป็นต้น
- จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเพื่อตรวจสอบเทคโนโลยี AI หากนำเทคโนโลยี AI ใดผ่านการทดสอบแล้วมีความเสี่ยงจะนำไปสู่ผ่านประเมินความเสี่ยงต่อไป
- และเพื่อการกำกับดูแลหรือที่บังคับอยู่ในพื้นที่ได้เพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้ประกอบการให้มีการทดสอบให้ได้มากที่สุด

การแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing)

- การแบ่งปันข้อมูล เป็นหัวใจสำคัญในการใช้เทคโนโลยี AI เพราะตัวกลางที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้ซื้อข้อมูลกับผู้ขายข้อมูล ประเทศไทยกลับยังมิได้มีการมีการแบ่งประเภทของ AI ในกฎหมายลายลักษณ์อักษร
- จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเพื่อให้มาตรฐานในการแบ่งปันข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยกับผู้บริโภค เพราะช่วยให้การปิดบังข้อมูลส่วนบุคคล การทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่อาจจะระบุตัวบุคคลได้ หรือการใช้เทคโนโลยีอื่นใดที่ทำให้การแบ่งปันข้อมูลมีความปลอดภัยและสะดวกมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันหรือเป็นแพลตฟอร์มต่าง ๆ

มาตรฐาน AI (AI Standard)

- จะถูกนำมาใช้เป็นกลไกที่เป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสมและมีธรรมาภิบาลภายใต้กลไกการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม และขณะเดียวกันยังใช้เป็นกลไกสื่อสารข้อมูลกับทางผู้บริโภคโดยกลไกทางด้านมาตรฐาน AI สามารถนำไปเชื่อมโยงกับผลการทดสอบจากศูนย์ทดสอบ AI ได้
- จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายหากพัฒนาการของ AI เป็นไปอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งไม่มีบุคลากรที่ดูแลหรือว่าทรัพยากรไม่เพียงพอ ในการดำเนินการรับรองมาตรฐาน AI ยังให้อำนาจหน่วยงานที่มีอำนาจตั้งหน่วยรับรองมาตรฐานที่เป็นเอกชนเพื่อให้ไปดำเนินการรับรองมาตรฐานได้
- ภายใต้ระบบการแข่งขันเสรี เมื่อผู้ประกอบการได้รับมาตรฐานแล้วสามารถใช้ตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานเพื่อการโฆษณา หรือทำการตลาดได้ อันจะทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นให้กับสินค้า/บริการที่มี AI เป็นส่วนประกอบได้มากยิ่งขึ้น

ศูนย์ทดสอบ AI (AI Sandbox)

สินค้าและบริการจากปัญญาประดิษฐ์บางส่วน ถ้าถูกปล่อยออกสู่ตลาดโดยขาดการทดสอบที่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างมาก ต่อระบบเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำศูนย์ทดสอบเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

กรอบแนวคิด

- สินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์บางชนิด อาจสร้างผลเสียหากถูกปล่อยออกสู่ตลาดตรงจากแลปทันที: สินค้าและบริการจาก AI บางประเภท เช่น การใช้ AI ในการวินิจฉัยโรค จะสร้างความเสียหายต่อชีวิตของผู้ป่วยได้ หากไม่มีการทำการทดสอบอย่างชัดเจน
- สินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์บางชนิด จำเป็นต้องใช้ข้อมูลหรือทรัพยากรการผลิตที่มีความอ่อนไหวสูง: AI จำพวกนี้ประกอบด้วย AI ที่ใช้เพื่อสร้างความปลอดภัย ตัวอย่างเช่น AI ที่ใช้ในการวินิจฉัยการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากรอยแผลบนตัวเด็ก เป็นต้น

แนวทางการสร้างศูนย์ทดสอบนวัตกรรม

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทดสอบ: ทำการจำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการทดสอบ AI เช่น การแจ้งให้ผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบทราบถึงความเสี่ยง โดยที่ยังคงสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับตลาดจริงที่สุดเอาไว้ ตลอดจนการยกเว้นกฎบางประการที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์
- การบันทึกผลการทดสอบและข้อมูลการทดสอบ: ศูนย์ทดสอบกำหนดให้ผู้ทำการทดสอบยื่นข้อมูลบันทึกในทุก ๆ ขั้นตอนการทดสอบ เพื่อให้สามารถติดตามได้อย่างใกล้ชิด

- ① **การสร้างเชื่อมั่นในกลุ่มผู้บริโภค:** การจัดทำศูนย์ทดสอบปัญญาประดิษฐ์ จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนได้ว่า ผลิตภัณฑ์ปัญญาประดิษฐ์ที่ถูกปล่อยออกสู่ตลาด ได้มีการทำการทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเรียบร้อยแล้ว อันจะช่วยลดความกังวลต่อสังคมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้
- ② **ลดการขาดทุนในภาคธุรกิจ:** การจัดให้ผู้พัฒนาปัญญาประดิษฐ์เข้ามาทำการทดสอบผ่านศูนย์ทดสอบปัญญาประดิษฐ์ ก่อนเข้าสู่ตลาดจริงนั้น จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถทำการทดสอบความสามารถในการออกสู่ตลาดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้ ผ่านการทดสอบในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับโลกความจริง อันจะช่วยให้มีโอกาสที่สินค้านี้จะสามารถประสบความสำเร็จได้สูงขึ้น

การแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing)

โครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูล เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งปัจจัยที่จะช่วยเกื้อหนุนกระบวนการการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูลให้กับประเทศไทย คือกรอบการแบ่งปันข้อมูลที่เหมาะสม

กรอบแนวคิด

- ข้อมูลถือเป็นปัจจัยการผลิตที่มีมูลค่า: ชุดข้อมูลที่มีความครบถ้วน ความสม่ำเสมอ และ เป็นปัจจุบันนั้น จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับบริษัท หรือผู้ผลิตที่ถือครองข้อมูล
- ประเภทของข้อมูลมีความหลากหลาย: ข้อมูลมีทั้งข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว ข้อมูลทั่วไป ตลอดจนข้อมูลที่เป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท

แนวทางการสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูล

- ต้องมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม: เนื่องจากชุดข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้น มักจะถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยการผลิต ดังนั้น ควรมีกรอบการกำหนดราคาที่เหมาะสม ซึ่งอย่างน้อยต้องสะท้อนประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเกิดข้อมูลนั้น
- การจัดทำสัญญาแบ่งปันข้อมูล: เนื่องจากข้อมูลเป็นปัจจัยการผลิต ดังนั้น จึงควรมีการทำสัญญาซื้อขายเป็นลายลักษณ์อักษร

- 1 โครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูล อาจจะไม่มีความสำคัญมากสำหรับ AI ที่ถูกพัฒนาขึ้นในยุคสมัยใหม่ (Generative AI) เนื่องจากประเทศไทย มิได้เป็นประเทศผู้ผลิตหลักของ AI ชนิดดังกล่าว ที่ต้องการข้อมูลสำหรับการพัฒนา AI เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องใช้ชุดข้อมูลหลังผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดแล้ว
- 2 โครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูล ยังคงมีความสำคัญอยู่สำหรับการส่งเสริมการรับเอา AI มาใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมการแพทย์ เป็นต้น
- 3 โครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูลของไทย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบริการจากปัญญาประดิษฐ์ (AI Solutions) ในกลุ่มที่มีความเฉพาะเจาะจงรายพื้นที่สูง เช่น การใช้ระบบประมวลผลรูปภาพในการตรวจสอบโรคในต้นข้าว เป็นต้น

มาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ (AI Standardization)

สินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์บางประเภทมีผลกับชีวิต การประกอบอาชีพ และระบบเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นอย่างมาก เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการสนับสนุนการทำงาน ปัญญาประดิษฐ์ที่สนับสนุนการวินิจฉัยของแพทย์

กรอบแนวคิด

- **จำกัดความเสียหาย:** เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์หลายชนิด มีผลกระทบกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานสำหรับ AI กลุ่มนี้
- **เสริมภาพลักษณ์ให้กับปัญญาประดิษฐ์:** การสร้างมาตรฐานกับปัญญาประดิษฐ์นั้นจะส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการบริโภคสินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์พัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน

มาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

- มนุษย์ต้องสามารถแทรกแซงได้ (human agency and oversight)
- ความปลอดภัยและทนทานต่อการโจมตี (technical robustness and safety)
- การรักษาความเป็นส่วนตัวและกำกับดูแลข้อมูล (privacy and data governance)
- มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบ (transparency)
- ไม่มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (non-discrimination and fairness)
- สร้างประโยชน์ให้สังคมและสิ่งแวดล้อม
- ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น (accountability)

- 1 **ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรม AI:** เนื่องจากอุตสาหกรรม AI เป็นอุตสาหกรรมเกิดใหม่ (infant industry) มุมมองของสังคมต่ออุตสาหกรรมจึงยังไม่มีความชัดเจน และสินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์เองก็จำเป็นต้องใช้ feedbacks จากผู้บริโภคในการพัฒนา ดังนั้น หากสินค้าและบริการ AI ไม่ได้มาตรฐานถูกนำออกสู่ตลาดโดยไม่มีการควบคุม อาจส่งผลให้อุตสาหกรรม AI เติบโตช้าเพราะผู้บริโภคไม่มีความมั่นใจในการใช้ ทำให้ผู้พัฒนาขาดข้อมูลในการพัฒนาสินค้า
- 2 **ลดผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดกับสังคม:** เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีการประยุกต์ใช้ในหลากหลายภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งภาครัฐ และการป้องกันสาธารณะภัย จนอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมความไม่เป็นธรรมจากการเลือกปฏิบัติ เช่น ใช้ระบบประเมินผลรูปภาพในการจับตาดูประชาชนโดยไม่มีความจำเป็น หรือการที่ระบบปัญญาประดิษฐ์ไม่เลือกจ้างแรงงานที่เป็นชนกลุ่มน้อยเพราะข้อมูลที่ใช้สอนปัญญาประดิษฐ์มีความลำเอียง เป็นต้น

มาตรฐานสัญญาปัญญาประดิษฐ์

สินค้าและบริการจากปัญญาประดิษฐ์โดยมาก มีลักษณะการทำงานที่ไม่สามารถเข้าใจได้โดยง่ายสำหรับผู้ใช้งาน (Black Box) หากไม่กำหนดกรอบมาตรฐานสัญญาอาจส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมจากความไม่เท่ากันของข้อมูล (Asymmetric Information)

กรอบแนวคิด

สินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์บางชนิด อาจสามารถเข้าใจได้ยากสำหรับผู้ใช้งาน: เนื่องจากสินค้าและบริการของ AI มักจะถูกออกแบบมาให้ใช้งานง่ายที่สุดสำหรับผู้ใช้งาน ดังนั้น ในการรายงานผลของ AI จะมีการตัดทอนรายละเอียดการดำเนินงานออกไปส่งผลให้ผู้ใช้งานไม่อาจทราบได้ว่ามีการดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอนเพื่อผลิตผลลัพธ์นั้น ๆ ออกมา ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาการเอาเปรียบผู้ใช้งานจากการที่มีข้อมูลไม่เท่ากันได้

แนวทางในการกำหนดมาตรฐานสัญญา

- การกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์ และผู้ใช้งานปัญญาประดิษฐ์อย่างชัดเจน: เนื่องจากสินค้าจาก AI เป็นสินค้าใหม่ในตลาด ทำให้มีหลายส่วนที่มีความคลุมเครืออยู่มาก ดังนั้นการกำหนดกรอบความรับผิดชอบอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสม
- การกำหนดให้ผู้ให้บริการทำการเปิดเผยรายละเอียดและรับประกันมาตรฐานของสินค้า จะทำให้สัญญาที่มีความเป็นธรรมมากขึ้น: เนื่องจากรายละเอียดและการรับประกันดังกล่าวจะลดช่องว่างเชิงข้อมูลได้ และจะช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคเกี่ยวกับการให้บริการที่ดี

- 1 การสร้างประโยชน์สูงสุดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญา: การกำหนดมาตรฐานสัญญานั้น จะทำให้สัญญาที่ทำขึ้นแต่ละครั้งมีประโยชน์สุทธิสูงสุด (Maximum Net Profit) โดยการกำหนดมาตรฐานสัญญาของสินค้าและบริการปัญญาประดิษฐ์นั้น จะช่วยลดผลกระทบของปัญหาความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) ในด้านความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ที่ผู้ใช้งานมีข้อมูลน้อยกว่าผู้ให้บริการอย่างมีนัยสำคัญ
- 2 ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถมั่นใจได้ว่าจะได้รับสินค้าและบริการที่ตรงตามที่ต้องการ: เนื่องจากระบบการปฏิบัติการของ AI ไม่สามารถเข้าใจได้โดยง่ายสำหรับผู้ใช้งาน ส่งผลให้การตรวจสอบคุณภาพการให้บริการโดยผู้ใช้งานทำได้ยาก การกำหนดให้มีการเปิดเผยรายละเอียดในสัญญาอย่างชัดเจนจะช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถมั่นใจได้ว่าจะได้รับการบริการในระดับที่มีการโฆษณาไว้

เครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI (เพิ่มเติม)

เครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ AI โดยเครื่องมือสำคัญ เพิ่มเติม ได้แก่

การประเมินความเสี่ยง (Impact Assessment)

- จากที่นำเทคโนโลยี AI เข้าทดสอบ Sandbox แล้ว ต่อมาจึงต้องผ่านการประเมินความเสี่ยงของเทคโนโลยี AI เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของระบบเทคโนโลยี AI (Trustworthy AI systems)
- โดยคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญ อาทิ ความมั่นคงปลอดภัย ความรับผิดชอบและความโปร่งใส การส่งเสริมความเป็นส่วนตัว
- จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเพื่อการจัดการรายการความเสี่ยงเป็นกรณีเฉพาะ หรือกรณีให้เห็นว่ามีสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนก็ให้เข้มงวด สพรอ.
- เพื่อทบทวนรายการและวิธีตรวจสอบการประเมิน และจัดการความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยี AI ตามระยะเวลาที่เห็นสมควรด้วย เพื่อให้มีการเท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

คณะกรรมการส่งเสริมนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

- เป็นหน่วยงานเชื่อมต่อระหว่างทางด้านนโยบายและการปฏิบัติการ (โดยเฉพาะกับภาคเอกชน)
- เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ผลักดันโครงการสร้างพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ เช่น ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อจัดทำ Joint Sandbox หรือ การส่งเสริมให้มีการประเมินความเสี่ยง เป็นต้น
- ผลักดันกลไกต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในกฎหมาย เช่น การจัดทำคู่มือ และให้คำแนะนำ เป็นต้น

กองทุน (Fund)

- เพื่อเป็นทุนในการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่อาจหาผู้รับผิดชอบได้
- สร้างความเชื่อมั่นให้กับอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะผู้ใช้งานปัญญาประดิษฐ์
- ส่งเสริมและกระตุ้นการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ให้เกิดในระบบนิเวศปัญญาประดิษฐ์
- แต่มีข้อจำกัด ไม่ได้มีสาเหตุจากความประมาทเลินเล่อของผู้ใช้งาน AI และนำมาใช้กับกรณีบุคคลที่สามได้รับความเสียหายจากการใช้งาน AI อีกทั้งยังจำกัดเฉพาะกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่อาจหาตัวผู้รับผิดชอบได้ โดยร้องขอภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ข้อเท็จจริงยุติว่า ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ
- ไม่ว่าจะเป็นบริษัทจากต่างประเทศ หรือบริษัทในประเทศไทย ไม่อาจตั้งกองทุนขึ้นมาเองได้ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

อ้างอิงจากการรับฟังความเห็นครั้งที่ 3 “แนวทางการส่งเสริมการลงทุนและแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้”

ความจำเป็นในการมีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี AI

1

เหตุผลและความจำเป็น

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

- เป็นหน่วยงานเชื่อมต่อระหว่างทางด้านนโยบายและการปฏิบัติการ (โดยเฉพาะกับภาคเอกชน)
- เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ผลักดันโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ เช่น ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อจัดทำ Joint Sandbox หรือการส่งเสริมให้มีการประเมินความเสี่ยง เป็นต้น
- ผลักดันกลไกต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในกฎหมาย เช่น การจัดทำคู่มือให้คำแนะนำ เป็นต้น

2

คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์

ฯ

คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์

- จัดตั้งโดย พ.ร.บ. การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
- เป็นคณะกรรมการเฉพาะด้านตามมาตรา 13 (3) และอยู่ภายใต้คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมฯ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
- มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ. การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เช่น การจัดทำนโยบายและแผนเฉพาะด้าน ทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลฯ เกี่ยวกับนโยบายและแผนเฉพาะด้าน
- อาศัยกลไกการทำงานผ่านสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล หรือหน่วยงานอื่น โดยนำเสนอต่อ ครม.

ความจำเป็นในการมีกองทุนและข้อจำกัด

กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์

- เพื่อเป็นทุนในการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่อาจหาผู้รับผิดชอบได้
- สร้างความเชื่อมั่นให้กับอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะผู้ใช้งานปัญญาประดิษฐ์
- ส่งเสริมและกระตุ้นการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ให้เกิดในระบบนิเวศน์ปัญญาประดิษฐ์

ข้อจำกัด

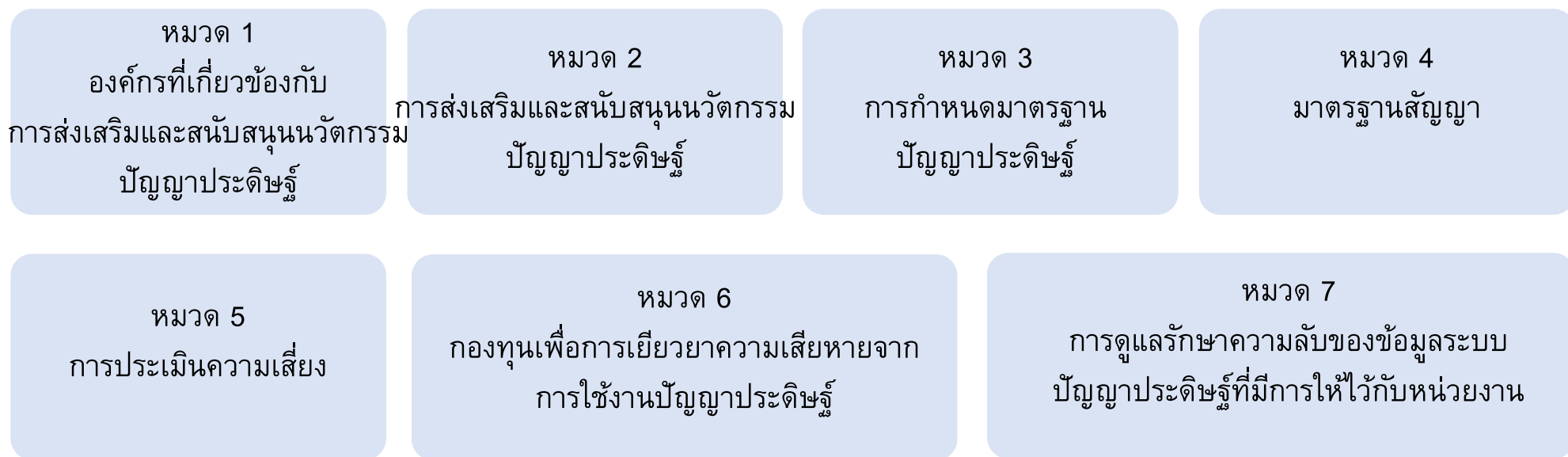
- มิได้มีสาเหตุมาจากความประมาทเลินเล่อของผู้ใช้งานปัญญาประดิษฐ์
- นำมาใช้กับกรณีที่บุคคลที่สามได้รับความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์
- จำกัดเฉพาะกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่อาจหาตัวผู้รับผิดชอบได้ โดยร้องขอภายในหนึ่งร้อยแปดสิบ วันนับแต่วันที่มีข้อเท็จจริงยุติว่า ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ

ส่วนที่ 5

สรุปหลักการของร่างกฎหมาย

(ร่าง) พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย พ.ศ.

- พระราชบัญญัตินี้ได้รับการทบทวนทุก 5 ปี
- แบ่งออกเป็น 7 หมวด

หมวดที่ 1 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

คณะกรรมการส่งเสริมนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

อำนาจหน้าที่

- ส่งเสริมนวัตกรรมปัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ และเสนอ นโยบายเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ต่อคณะรัฐมนตรี
- กำหนดประเภทปัญญาประดิษฐ์ โดยคำนึงถึงประเภท ขนาด และลักษณะ ของกิจการปัญญาประดิษฐ์ที่ต้องจัดทำทะเบียนความเสี่ยง การ จัดการความเสี่ยง และรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ออกประกาศกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการจัดทำศูนย์ทดสอบนวัตกรรม ปัญญาประดิษฐ์
- ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ทั้ง ภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สำหรับองค์กรของ รัฐ หรือในภาคส่วนเฉพาะ
- ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพในการ ให้บริการปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งกำหนดตราสัญลักษณ์เพื่อแสดง มาตรฐานอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวข้องกับระบบปัญญาประดิษฐ์
- ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์
- ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่ง เงินเข้ากองทุน และการใช้จ่ายเงินกองทุน

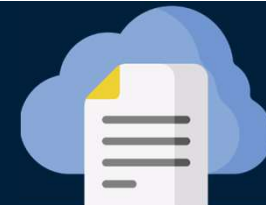
องค์คณะ

ประกอบด้วยผู้แทนของ

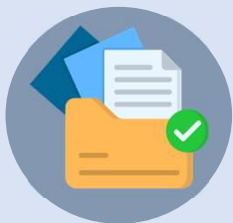
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ ประกอบธุรกิจประกันภัย
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
- ธนาคารแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

- มีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ หรือกระทำการอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- ให้ สพรอ. เป็นเลขานุการคณะกรรมการชุดนี้
- องค์กรประชุมต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการที่มีอยู่

หมวด 2 การส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

ส่วนที่ 1 การจัดทะเบียนของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนกับทางสำนักงาน มีสิทธิขอรับการส่งเสริม ดังนี้

- สิทธิในการขอคำปรึกษาจาก AI Clinic
- สิทธิในการเข้าร่วมศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์
- สิทธิในการเข้าถึงฐานข้อมูลสำหรับการฝึกหัดปัญญาประดิษฐ์ (Data for AI training)

ส่วนที่ 2 ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

- สร้างศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แก่ผู้ประกอบการปัญญาประดิษฐ์
- ให้ สพรอ. พิจารณาคำขอให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน
- กรณีที่การทดสอบปัญญาประดิษฐ์อาจมีผลกระทบกับบุคคลหรือพื้นที่ สพรอ. ต้องประกาศให้สาธารณชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นรับรู้
- ผู้ทำการทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และเงื่อนไขตามที่ได้รับการอนุญาต หรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ในระหว่างการทดสอบอย่างเคร่งครัด

ส่วนที่ 3 การแบ่งปันข้อมูล

- จัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติ คำแนะนำ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะทางด้านการแบ่งปันข้อมูล
- ส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือการประดิษฐ์นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแบ่งปันข้อมูล
- เสนอความเห็น คำปรึกษา แก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ในการแบ่งปันข้อมูล
- สพรอ. อาจกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เป็นตัวกลางให้บริการข้อมูลระหว่างผู้ซื้อข้อมูลกับผู้ขายข้อมูลมาขึ้นทะเบียนต่อ สพรอ.

หมวด 3 การกำหนดมาตรฐานปัญญาประดิษฐ์

- ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ให้สอดคล้องกับประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการ
- อาจกำหนดให้มีมาตรฐานของระบบอัลกอริทึมที่ใช้งานกับระบบปัญญาประดิษฐ์อย่างน้อยบนพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

- ☐ ความเป็นไปได้ในการเข้าแทรกแซงการทำงานโดยมนุษย์ (Human agency and oversight)
- ☐ ความปลอดภัยและความทนทานทางเทคนิคต่อการถูกโจมตี (Technical Robustness and safety)
- ☐ การรักษาความเป็นส่วนตัวและการกำกับดูแลข้อมูล (Privacy and data governance)

- ☐ ความโปร่งใสของระบบ (Transparency)
- ☐ ผลที่ส่งเสริมให้เกิดความหลากหลาย การไม่เลือกปฏิบัติ และความเป็นธรรม (Diversity, non-discrimination and fairness)
- ☐ ผลที่ทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Societal and environmental well-being)
- ☐ ความรับผิดชอบต่อความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น (Accountability)

- การดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ห้ามนำมาใช้เพื่อกีดกัน ขัดขวาง หรือสร้างอุปสรรคให้กับผู้ประกอบการรายหนึ่ง หรือหลายรายในการเข้าสู่ตลาด
- หากผู้ประกอบการดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด อาจถูกเพิกถอนการรับรองมาตรฐานได้
- ผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐานสามารถแสดงเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่ได้รับการรับรองนั้นไว้ ณ ที่ทำการหรือผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ประกอบการก็ได้
- สำนักงานอาจตั้งหน่วยรับรองมาตรฐานหรือหน่วยตรวจสอบที่เป็นเอกชนได้

หมวด 4 มาตรฐานสัญญา

คณะกรรมการมีอำนาจกำหนด**มาตรฐานของสัญญา**ระหว่าง**ผู้ให้บริการสัญญาประดิษฐ์** กับ**ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์** หรือบริการสัญญาประดิษฐ์หรือที่มีระบบสัญญาประดิษฐ์เป็นส่วนประกอบ

- พิจารณาให้สอดคล้องกับประเภท ขนาด และลักษณะของผู้ให้บริการสัญญาประดิษฐ์ โดยให้คำนึงถึงความเสี่ยง ผลกระทบต่อประชาชน ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน รวมถึงลักษณะการแข่งขันของกิจการแต่ละประเภทเป็นสำคัญ
- อาจกำหนดเงื่อนไข ข้อยกเว้น ในเรื่องใดก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อหลักการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม การแข่งขันเสรีและเป็นธรรม หรือมีผลเป็นการกีดกันผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใด

ข้อกำหนดขั้นต่ำของมาตรฐานสัญญา

- ☐ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการสัญญาประดิษฐ์ต่อผู้ใช้บริการ
- ☐ การรับประกันมาตรฐานการให้บริการของผู้ให้บริการ
- ☐ รายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตค่าใช้จ่าย ประเภทของค่าใช้จ่าย ในการให้บริการอย่างครบถ้วน
- ☐ การจัดการหรือการใช้สิทธิเกี่ยวกับข้อมูลที่เกิดจากหรือที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประดิษฐ์ ทั้งกรณีของข้อมูลที่เกิดจากผู้ใช้งาน และข้อมูลที่เกิดจากการประมวลผลหรือการทำงานของสัญญาประดิษฐ์
- ☐ ไม่มีข้อกำหนดที่เป็นการจำกัดการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้บริการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

*กรณีที่กฎหมายใดที่กำหนดหลักเกณฑ์การทำสัญญาเกี่ยวกับสัญญาประดิษฐ์ไว้โดยเฉพาะ ให้คู่สัญญาปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้น โดยถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว

สัญญาให้บริการสัญญาประดิษฐ์

- ผู้ให้บริการต้องจัดให้มีการ**เผยแพร่แบบสัญญา**และการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการของตนเป็นการทั่วไป และ**ต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย** เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้
- ผู้ให้บริการ**ได้โฆษณา**เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของตนไว้ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ได้โฆษณานั้น และถือว่าโฆษณานั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

หมวด 5 การประเมินความเสี่ยง

ให้คณะกรรมการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความเสี่ยงจากการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

- คำนึงถึงการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่อาจมีอิทธิพลหรืออาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ หรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมหรือทางเศรษฐกิจในวงกว้าง
- มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบปัญญาประดิษฐ์และมีมาตรการบริหารจัดการที่รอบด้าน และรวมถึงการให้บริการปัญญาประดิษฐ์ที่แยกส่วนแต่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ทั้งที่เป็นบริการที่ออกสู่ตลาดแล้วหรือไม่ก็ตาม

คณะกรรมการอาจจัดทำรายการระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถดำเนินการภายใต้การเฝ้าระวังอย่างเคร่งครัด เมื่อเห็นสมควร

- กำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบการปัญญาประดิษฐ์ที่เฝ้าระวังอย่างเคร่งครัดโดยเร็ว
- กรณีผู้ให้บริการอยู่นอกราชอาณาจักร แต่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการภายในราชอาณาจักร ต้องแจ้งข้อมูลประกอบธุรกิจต่อ สพรอ. ด้วย
- ให้ผู้ให้บริการแต่งตั้งตัวแทนผู้ได้รับมอบหมายเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับ สพรอ. ในราชอาณาจักร ซึ่งอย่างน้อยต้องได้รับมอบหมายให้ดำเนินการดังต่อไปนี้
 1. เป็นผู้ดูแลและเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด และพร้อมให้ สพรอ. เข้าถึงข้อมูลและเอกสารดังกล่าว
 2. ประสานงานกับ สพรอ. ตามที่ได้รับคำสั่งหรือการติดต่อเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีความเสี่ยงของการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นอันตรายแก่สุขอนามัย หรือความปลอดภัย หรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้ สพรอ. เร่งประเมินผลกระทบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องทันที

ให้ สพรอ. ทบทวนรายการตรวจสอบการประเมินและจัดการความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ตามระยะเวลาที่เห็นสมควร เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด

หมวด 6 กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (1)

- ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งาน AI
- มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนในการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งาน AI ที่ไม่อาจหาผู้รับผิดชอบได้

ส่วนที่ 1 การจัดตั้งกองทุน

รายได้ของกองทุน

- เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- เงินค่าธรรมเนียมอื่นใดจากการดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัตินี้
- เงินอุดหนุนที่ได้จากรัฐบาล
- ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

เงินและทรัพย์สินที่เป็นของกองทุน
ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การใช้จ่ายเงินกองทุน

- การดำเนินการเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งาน AI ที่ไม่อาจหาตัวผู้รับผิดชอบได้
- ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน
- การใด ๆ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งาน AI ที่ไม่อาจหาตัวผู้รับผิดชอบได้

คณะกรรมการกองทุนฯ

ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการ 5 คน
มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับการใช้งาน AI ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุน ตลอดจนวิธีการป้องกัน ฝ่าละเมิด หรือเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการใช้งาน AI ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
- กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือรายการสำหรับการเยียวยาความเสียหาย และจำนวนเงินค่าเสียหายในแต่ละรายการ
- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณากำหนดค่าเสียหายเบื้องต้น อาทิ ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับผู้ได้รับความเสียหาย เป็นต้น
- ดำเนินการอื่นใดที่สอดคล้องกับการดำเนินการของกองทุนตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนานโยบายปัญญาประดิษฐ์กำหนด

หมวด 6 กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (2)

ส่วนที่ 2 สิทธิในการขอรับเงินจากกองทุน

กรณีที่มีความเสียหายจากการใช้งาน AI เกิดขึ้น ให้ผู้เสียหายดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ประกอบการที่นำ AI มาใช้งานหรือบริษัทประกันภัยที่เกี่ยวข้องก่อน

ผู้เสียหายหรือบุคคลที่สามได้รับความเสียหายจากการใช้งาน AI มีสิทธิยื่นคำขอรับเงินเยียวยาความเสียหายได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ใช้งาน AI และไม่สามารถพิสูจน์ความรับผิดได้ว่าผู้ใดจะต้องรับผิด
- ความเสียหายไม่ได้มีสาเหตุมาจากความประมาทเลินเล่อของผู้ใช้ AI การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำ คู่มือ หรือข้อเสนอแนะอื่นใด ของผู้ให้บริการ AI
- ผู้ได้รับความเสียหายต้องร้องขอต่อสำนักงานภายใน 180 วันนับแต่วันที่มิใช่ข้อเท็จจริงยุติว่าความเสียหายเกิดจากการใช้งาน AI นั้น ไม่อาจพิสูจน์ความรับผิดได้ว่าผู้ใดจะต้องรับผิด

ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ใช้งาน AI หรือบุคคลที่สาม หากการสืบสาเหตุของความเสียหายมีความยุ่งยากซับซ้อน จนผู้ได้รับความเสียหายอาจได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจนไม่อาจเยียวยาความเสียหายได้ในภายหลัง

- ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาให้เงินเยียวยาความเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วนไปพลางก่อน และให้มีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ที่เกี่ยวข้องแทนผู้เสียหาย
- หากเงินที่เรียกร้องได้เกินกว่าจำนวนเงินที่ได้จ่ายไปยังผู้ได้รับความเสียหาย ให้หักส่วนตามจำนวนเงินเยียวยาความเสียหายที่ได้จ่ายไปพลางก่อน และให้คืนส่วนที่เหลือไปยังผู้ที่ได้รับความเสียหาย

สพอ. จ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้ดำเนินการเสร็จสิ้นภายใน **180 วัน** นับตั้งแต่วันที่ได้รับความร้องขอ

หมวด 7 การดูแลรักษาความลับของข้อมูลระบบปัญญาประดิษฐ์ ที่มีการให้ไว้กับหน่วยงาน

หากข้อมูลที่ถูกประกอบการปัญญาประดิษฐ์ให้ไว้ในขณะขอให้รับรองมาตรฐาน หรือให้ไว้ในกรณีอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะที่เป็นความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า ให้สำนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาความลับนั้น จากการเปิดเผย เอาไป เข้าถึง หรือนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนดต่อไป

ส่วนที่ 6

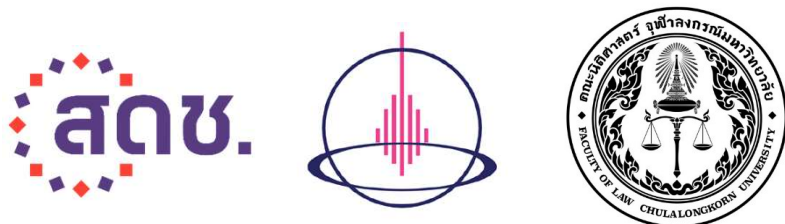
การเปรียบเทียบ

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและ
สนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

และ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจ
บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

ความแตกต่างระหว่าง (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

(ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนของคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เป็นกฎหมายลำดับรอง ภายใต้ พ.ร.บ. ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำระเบียบ มาตรการ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI)

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

จัดทำโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- เป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายหรือแนวทางเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์

การเปรียบเทียบ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

(ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนามาตรฐานของกิจการปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เป็น มาตรฐานสากล

ขอบเขตของ กฎหมาย

ไม่ใช้บังคับ (มาตรา 3)

- บริการที่ใช้งาน AI ที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะ
- ธนาคารแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ไม่ใช้บังคับ (มาตรา 5)

- มีกฎหมายหรือมีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ และเป็นอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานเฉพาะ

คำนิยามของ ปัญญาประดิษฐ์

ระบบที่ใช้เครื่องจักรที่สามารถทำการคาดการณ์ ให้คำแนะนำ หรือตัดสินใจตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมนุษย์ รวมถึงประเภทดังต่อไปนี้ (มาตรา 5)

- Machine learning approaches
- Logic- and knowledge-based approaches
- Statistical approaches, Bayesian estimation, search and optimization methods.

ซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ที่สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยการเรียนรู้จากการประมวลผล ชุดข้อมูลด้วยอัลกอริทึมทางคอมพิวเตอร์ และเป็นข้อค้นพบใหม่หรือเป็นข้อค้นพบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นให้ดีกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญ (มาตรา 6)

การเปรียบเทียบ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

(ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

ประเภทของ
ปัญญาประดิษฐ์

กำหนดประเภท AI ที่ห้ามให้บริการ (Unacceptable risk AI)

- เช่น social scoring, real-time remote biometric identification system, subliminal techniques

กำหนดประเภท AI ที่มีความเสี่ยงสูง (High risk AI)

- เช่น AI ที่ใช้ในระบบการยุติธรรม หรือใช้ในด้านความปลอดภัย (มาตรา 7)

- ไม่กำหนด

มาตรการควบคุมและ
จัดการความเสี่ยง

ในการประเมินตามความเสี่ยงเพื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรายการบริการที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีความเสี่ยงสูง ให้ สพรอ. จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยง เช่น วัตถุประสงค์ แนวทางการใช้งานของ AI ที่อาจจะถูกนำไปใช้ได้ หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข เป็นต้น (มาตรา 9)

- ให้อำนาจ สพรอ. ในการกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของแนวทางการประเมินความเสี่ยง ซึ่งเป็นมาตรการโดยสมัครใจสำหรับผู้ประกอบการ AI (หมวด 5)
 - จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงตามรายการตรวจสอบหรือตามลักษณะการใช้งาน (use-case)
 - วิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสถานการณ์ปัจจุบัน
 - จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงตามรายการตรวจสอบแบบครอบคลุมหลายกลุ่มอุตสาหกรรม (cross-sectoral profile) (มาตรา 40 วรรค2 ประกอบวรรค 3)

ศูนย์ทดสอบนวัตกรรม
ปัญญาประดิษฐ์

- ไม่กำหนด

ให้ สพรอ. จัดทำศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำทางเทคนิคและทางด้านกฎระเบียบ หรือความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อทำการทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แก่ผู้ประกอบการปัญญาประดิษฐ์ (หมวด 2 ส่วนที่ 1)

การเปรียบเทียบ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ และ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

(ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย

การแบ่งปันข้อมูล • ไม่กำหนด

- ให้ สพธอ. จัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติ คำแนะนำ หรือวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีลักษณะเดียวกันเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน (หมวด 2 ส่วนที่ 2)

การรับรองมาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ • ไม่กำหนด

- ให้คณะกรรมการฯ กำหนดมาตรฐานปัญญาประดิษฐ์ โดยการดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ
- สพธอ. อาจตั้งหน่วยรับรองมาตรฐานหรือหน่วยตรวจสอบที่เป็นเอกชนได้ (หมวด 3)

มาตรฐานสัญญา • ไม่กำหนด

- คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรฐานของสัญญาระหว่างผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์กับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการปัญญาประดิษฐ์
- ผู้ให้บริการต้องจัดให้มีการเผยแพร่แบบสัญญาและการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการของตนเป็นการทั่วไป

กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหาย • ไม่กำหนด

- ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเป็นทุนในการเยียวยาความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่อาจหาผู้รับผิดชอบได้
- ผู้เสียหายหรือบุคคลที่สามได้รับความเสียหายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์มีสิทธิยื่นคำขอรับเงินเยียวยาความเสียหาย